

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з філології на тему:

**СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У
КИТАЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ
СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОМОВНОЇ ПРЕСИ)**

Студента(тки) групи МПкит 52-19

факультету сходознавства

денної форми навчання

з освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: китайська мова, англійська
мова

Спеціальності 035 Філологія

Суислової Олександрі Олександрівни

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Любимова Ю. С.

Допущена до захисту

«___» _____ 2020 року

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Любимова Ю. С.
(ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВФЕМІЇ У КИТАЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	8
1.1 Поняття політичного дискурсу у сучасній лінгвістиці	8
1.2 Поняття евфемії в сучасній лінгвістиці.....	11
1.3 Політична евфемія як різновид евфемії в політичній комунікації	15
1.4 Проблематика дослідження політичних евфемізмів у китайській мові	18
1.5 Проблематика дослідження функціональних та структурних особливостей евфемізмів у політичному дискурсі	25
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	30
2.1 Політична промова як жанр політичного дискурсу	31
2.2 Критерії відбору матеріалу для дослідження евфемізмів у сучасному китайськомовном політичному дискурсі	36
2.3 Методика аналізу структурно-функціональних особливостей в китайськомовному політичному дискурсі.....	39
Висновки до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	43
3.1 Евфемізми на позначення смерті у китайськомовному політичному дискурсі.....	44
3.2 Евфемізми на позначення війни у китайськомовному політичному дискурсі.....	52
3.3 Евфемізми на позначення економічних проблем у китайськомовному політичному дискурсі	55
3.4 Евфемізми на позначення соціальних проблем у китайськомовному політичному дискурсі	64
3.5 Структурно-функціональні особливості евфемізмів у китайськомовному політичному дискурсі	69
Висновки до розділу 3.....	74

ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
РЕЗЮМЕ	85

ВСТУП

Політичний дискурс є відображенням усіх подій, що відбуваються в нашому світі. Політичні діячі ведуть діалог з народом своєї країни та міжнародною спільнотою загалом з метою донести свої ідеї, заслужити довіру та певним чином вплинути на їх свідомість. Саму тому для політиків критично важливо та необхідно вміти будувати свої промови таким чином, аби вони максимально відповідали комунікативній ситуації.

Політична мова у Китаї донині залишається недостатньо дослідженою, однак у зв'язку зі зростаючим інтересом до ролі та політичної комунікації загалом, низка як китайських, так і європейських, радянських вчених цікавились її особливостями. Серед характеристик китайськомовного політичного дискурсу загалом можна виділити поширене використання фразеологічних зворотів, посилення на історичні події, цитування промов та висловів давніх мудреців, сильна прив'язка до культурологічного аспекту життя. Крім того, мова політиків Китаю насичена метафоричними та завуальованими зворотами.

Використання так званої завуальованої лексики – характерна риса, що у наш час притаманна політичному дискурсу кожної країни, саме тому явище евфемії привертає все більше уваги лінгвістів. У нашому дослідженні як теоретичну основу було використано праці та погляди російських дослідників (Н. М. Бердова (Бердова, 1981), Н. Г. Заварзіна (Заварзіна, 2006), Л. П. Крисін (Крысин, 2000), В. П. Москвін (Москвін, 2001, 2007), В. В. Панін (Панин, 2002, 2003), О. П. Сенічкіна (Сеничкина, 2005, 2006, 2007, 2008), О. І. Шейгал (Шейгал, 1990, 2000)) , європейських (Ф. Беквіт і М. Бауман (Bauman, Beckwith, 1993), Edelman, M. (Edelman, 1977)) та китайських (Чень Вандао (陈望道, 1997), Шу Дінфан (Шу Динфан, 1995), Цун Фенлінь (Цун Фэнлин, 2011)). Однак, незважаючи на таку велику кількість вже наявних та проведених досліджень евфемії, у мовознавчій науці все ж залишається декілька

нерозкритих питань, наприклад функціонування евфемізмів у політичному дискурсі Китаю.

Актуальність нашого дослідження полягає у необхідності ґрунтовного дослідження евфемізмів у сучасному китайськомовному політичному дискурсі, а також виокремлення їх структурних та функціональних особливостей. Актуальність дослідження пояснюється зростанням інтересу до вивчення китайськомовного політичного дискурсу, а саме, до дослідження політичних евфемізмів, як характерної його частини, що може стати підґрунтям для подальших розвідок політичної евфемії та дослідження політичного дискурсу у Китаї загалом.

Мета роботи полягає у дослідженні структурно-функціональних особливостей евфемізмів у китайському політичному дискурсі (на матеріалі сучасної китайськомовної преси).

Зазначена нами мета передбачає вирішення наступних **завдань**:

- дослідити та проаналізувати поняття політичного дискурсу у сучасній лінгвістиці;
- визначити поняття “евфемізм” та дослідити підходи до вивчення евфемії у сучасній лінгвістиці;
- дослідити особливості евфемізмів, що зустрічаються у політичному дискурсі;
- розглянути та виокремити структурні та функціональні особливості евфемізмів;
- систематизувати політичні евфемізми за тематичними групами.

Об’єктом є евфемізми в китайському політичному дискурсі.

Предметом є структурно-функціональні особливості евфемізмів у китайському політичному дискурсі.

Матеріалом дослідження слугують 7 текстів сучасної китайськомовної преси, а саме промов голови КНР Сі Цзіньпіна, з яких виокремили 100 евфемістичних зворотів.

Для досягнення зазначеної нами мети та вирішення завдань, у дослідженні ми використали наступні загальнонаукові та спеціально-лінгвістичні **методи**. Для вивчення теоретичних праць та теорій дослідження евфемізмів у політичному дискурсі ми використали метод *дедукції, аналізу та описовій метод*. Також було використано низку спеціальних лінгвістичних методів, а саме: *функціональний аналіз* для дослідження функції евфемізмів у політичному дискурсі; *структурний аналіз* для виявлення того, як будуються евфемічні звороти, та *компонентний аналіз* для дослідження взаємозв'язків між його частинами, *метод лінгвокультурного аналізу* – для з'ясування та виокремлення культурних аспектів у досліджуваних нами одиницях; метод суцільної вибірки для відбору прикладів евфемістичних зворотів, що використовуються у китайському політичному дискурсі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дослідженні здійснено функціонально-структурний опис особливостей евфемізмів у політичному дискурсі Китаю

Уточнено сутність поняття евфемії та засоби її функціонування як характерної частини політичного дискурсу.

Висвітлено сутність та особливості політичного дискурсу в Китаї, а також специфіку політичних промов як один із жанрів політичного дискурсу.

Виявлено функціонально-структурні особливості евфемізмів у політичному дискурсі Китаю.

Сформовано тематичні групи евфемізмів у китайському політичному дискурсі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості майбутнього використання положень і висновків дослідження функціонально-структурних особливостей евфемізмів в китайському політичному дискурсі, а саме у викладанні китайської мови, проведенні майбутніх досліджень китайського політичного дискурсу чи політичних евфемізмів, при перекладі евфемістичних зворотів.

Апробацію роботи було проведено на студентській науково-практичній конференції “Ad orbem per linguas. До світу через мови”, 2020 року, за результатами якої було опубліковано тези доповіді.

Структура роботи. Дослідження складається із вступу, трьох розділів з висновками до кожного, а також загальних висновків до роботи, резюме, списку використаних джерел та додатків-матеріалів, що були використані у дослідженні.

У **вступі** ми пояснили вибір теми, розкрили її актуальність, зазначили мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, обґрунтували наукову новизну роботи, її теоретичне та практичне значення та розкрили інформацію щодо апробації результатів дослідження.

Перший розділ присвячений аналізу існуючих досліджень евфемізмів у китайському політичному дискурсі, розкрито поняття політичного дискурсу та його особливості, визначено термін “евфемізм”, розглянуто його класифікації та функції, проаналізовано проблематику дослідження політичних евфемізмів як окремої категорії, а також їх функціональних та структурних характеристик у китайськомовному політичному дискурсі.

У **другому розділі** ми визначили методологічні засади для дослідження функціонально-структурних особливостей евфемізмів у китайському політичному дискурсі.

Третій розділ присвячено аналізу функціонально-структурних особливостей евфемізмів у китайському політичному дискурсі на прикладі евфемістичних зворотів, виділених з промов голови КНР Сі Цзіньпіна.

У **загальних висновках** ми підбили підсумки дослідження функціонально-структурних особливостей евфемізмів у китайському політичному дискурсі.

Список використаних джерел складається зі 79 позицій, з яких 4 – іноземними мовами, 2 джерела довідкового характеру, 7 джерел ілюстративного матеріалу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВФЕМІЇ У КИТАЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Мова – динамічна система, яка змінюється з розвитком нашого суспільства. Вивчення розмовної мови та сфер, де вона реалізується та швидко змінюється є дуже важливим для розуміння світу в цілому. Сприйняття політичних реалій формується лише за допомогою мови. Слова не лише характеризують політику – вони є її невід’ємною частиною. Багато державних та міжнародних справ та проблем наразі обговорюються, більше того, їх рішення залежить від того, яким чином вони будуть інтерпретовані адресату. Саме тому дослідженню особливостей функціонування політичної мови приділяють настільки багато уваги – від правильно чи неправильно підібраних мовних засобів залежать життя багатьох людей.

1.1 Поняття політичного дискурсу у сучасній лінгвістиці

Всі події, що відбуваються у світі, такі як зміна політики держав, міжнародні кризи, внутрішньополітичні події всередині країн привертають велику увагу всього людства. Політичний дискурс відображає суспільно-політичне життя країни, елементи її культури, національні культурні цінності. Зв'язок між політикою та мовою головним чином відображається в тому, що без комунікації не можливе існування жодного політичного режиму. Мова для політиків є засобом інформування, переконання, вказівок, тощо. За своєю природою, більшість політичних дій є мовними діями, тож, ми можемо стверджувати, що дискурсивність є однією з характерних рис політики, на відміну від інших сфер людської діяльності. Саме тому на думку деяких вчених, політичну діяльність загалом можна звести до мовної, а в сучасній політологічній науці існує підхід до розгляду мови не як засобу відображення політичних дій, а як складову частину політичного поля.

Дискурс загалом розглядають як мовну комунікацію, чия суть полягає в обговоренні актуальних і нагальних питань, висловленні поглядів, позицій і

думок для того, щоб домогтися суспільної згоди і підтримки, тож в такому випадку він має ідеологічний характер і стає власне політичним (Арутюнова, 1990, с. 136-137).

Власне політичний дискурс – це спосіб розуміння та вираження явищ соціальної реальності за допомогою політичних термінів. Він являє собою окремий вид практичної мовної діяльності, структурований відповідними текстами, поняттями чи концептами, що обслуговує певні політичні процеси (Ирхин, 2002, с.308). Характерною рисою політичного дискурсу є особливий термінологічний словник – певний прошарок лексики, що характеризує дану предметну область, формує смислові зв'язки між окремими базовими політичними концептами, абстракціями і метафорами, має типові контексти слововживання, особливу побудову суджень. В першу чергу, лінгвісти виокремлюють інституційний політичний дискурс, до складу якого відносять лише тексти, створені політиками (наприклад у вигляді публічних виступів чи проголошення політичних документів, інтерв'ю лідерів країн та політичних партій, розголошення парламентських стенограм, тощо), і медійний політичний дискурс (або дискурс мас-медіа), що представляє собою переважно тексти, що створені журналістами, та які поширюються пресою, телебаченням, радіо, Інтернетом (Будаев, 2011, с.252).

На думку В. З. Дем'янкова, громадське призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб вселити реципієнтам – громадянам певної спільноти – необхідність «політично правильних» для політика дій і оцінок (Дем'янков, 2015, с.23). Іншими словами, метою політичного дискурсу є не просто описання ситуації, а переконання адресата в правильності своїх слів, спонукання до «правильних», вигідних для промовця, дій. Тож, ми можемо сказати, що переконання – одна з головних характерних рис політичного дискурсу, бо головна мета для політика – домогтися певної правильної реакції, привернути до себе увагу.

Іншими характерними особливостями політичного дискурсу є специфічна смислова невизначеність, інформативність, інституційність,

приділення значної уваги ролі мас-медіа, своєрідна театральність, динамічність, дистанційованість і авторитарність. Згідно Е. І. Шейгал (Шейгал, 2000, с.352), «політичний дискурс відноситься до окремого виду комунікації, характерною рисою якого є висока ступінь маніпулювання, саме тому виявлення та розуміння механізмів політичної комунікації є значущим фактором для визначення особливостей мови як засобу впливу». Однією з найважливіших функцій у політичній комунікації є функція впливу: добираючи лінгвістичні засоби, політики керуються саме досягненням конкретного визначеного впливу на свою аудиторію. Іншою не менш важливою особливістю політичного дискурсу є намагання політиків завуалювати чи приховати свої справжні цілі. Для цього промовцями зазвичай використовуються різноманітні фонографічні та лексичні засоби, синтаксичні конструкції, текстові та морфологічні категорії та інші прийоми впливу на свідомість аудиторії (Шейгал, 2000, с.352).

Таким чином, відбувається маніпуляція свідомістю адресата, тобто здійснюється підміна понять, а також прихований когнітивний вплив на поведінкову діяльність реципієнта за допомогою різноманітних засобів мови (Крысин, 1994, с. 28-49).

Одним з таких широко застосовуваних засобів маніпуляції та впливу, що не завжди розпізнається аудиторією, є евфемізми, які дозволяють завуалювати чи приховати негативні сторони реальності та пом'якшити негативну реакцію слухача на зазначені політиком проблеми.

Особливо письмові тексти зазвичай проходять подвійний контроль: зовнішнє редагування і самоцензуру. Через це рівень мовної коректності та «правильності» в письмових текстах, як правило, набагато вище, порівняно з усними. Можливість повторного звернення автора до письмового тексту на етапі редагування дозволяє не тільки уникнути невиправданої появи в тексті жаргонізмів, вульгаризмів тощо, але і створює підходящі умови для широкого використання в них евфемізмів.

1.2 Поняття евфемії в сучасній лінгвістиці

Люди дуже часто на свідомому рівні чи не свідомому рівні з різних причин уникають вживання певних слів чи виразів, що позначають певні предмети чи явища. Їх або взагалі уникають чи не вживають, або говорять про не прямо, а натяком, описуючи, пом'якшуючи загальний зміст та враження, аби зробити значення більш прийнятними для адресата. Назва цих завуальованих утворень – *евфемізми*. Поява евфемістичних зворотів свідчить про певний етап розвитку суспільства, який посилює інтерес до їх вивчення як з боку лінгвістів, так і істориків, соціологів тощо.

Соціолінгвістичний погляд на вивчення евфемії відображений в роботах таких вчених, як С.Г. Тер-Мінасової (Тер-Минасова, 2000), А.А. Реформатського (Реформатский, 1996), Л.П. Крисіна (Крысин, 2000), Ф. Беквіта і М. Баумана (Bauman, Beckwith, 1993) та інших. Левова частка досліджень в цьому напрямку пов'язана з діахронічним аспектом вивчення явища евфемії та охоплює багато аспектів, починаючи від причин виникнення табуованої та евфемізованої лексики до специфіки евфемізації в наші дні. Особливою увагою відзначені такі джерела активної евфемізації, як ідеологія політкоректності.

В Лінгвістичному енциклопедичному словнику під редакцією О.С. Ахманової (Ахманова, 1990) дається таке визначення:

«Евфемізми – це емоційно нейтральні слова або вирази, які вживаються замість синонімічних їм слів і виразів, які можуть здаватися непристойними, грубими або нетактовними» (Ахманова, 1990).

Згідно з Ю.М.Скрєбневим, термін «евфемізм» передбачає суспільну практику заміни, коли накладається табу на деякі назви, що замінюються тими, які здаються пом'якшеними, нешкідливими або, принаймні, менш образливими. Ю.М.Скрєбнев відносить евфемізми не до певної лексико-семантичної групи слів, а скоріше до якогось стилістичного результату, що

досягається різними способами, коли «сильний» вираз поступається місцем послабленому (Скребнев, 2003, с. 165).

На думку І.Р.Гальперіна, евфемізм – це слово або вираз, який використовується для заміни неприємного слова або виразу більш прийнятним словом або виразом. Наприклад, слово «помирати» породило такі евфемізми, як «віддав богу душу», «відійшов у кращий світ», «заснув вічним сном» тощо. Таким чином, евфемізми – це синоніми, спрямовані на досягнення навмисно пом'якшуючого ефекту (Гальперин, 1981, с.173).

В.П.Москвін вважає, що «евфемізми є засобами реалізації ситуативної доречності мови. Евфемія, таким чином, – це використання словесних зашифровок з метою пом'якшити, завуалювати, витончено “упакувати” предмет повідомлення, залишивши можливість реципієнту чи будь-якому носієві мови здогадатися, про що йде мова» (Москвін, 1999, с.61).

Л. П. Крисін вважає евфемізм видом іносказання, причому головна відмінність евфемізму від інших видів іносказань полягає в його функції, а саме до евфемізмів вдаються тоді, коли хочуть завуалювати, закамouflювати якийсь сенс, який промовець чомусь вважає незручним висловити прямо (Крысин, 2000, с.267).Також, Л. П. Крисін вважає, що існують дві сфери евфемізації – особисте і соціальне життя. При цьому, він підкреслює, що «в сучасних умовах найбільший розвиток отримали способи і засоби евфемізації, що торкаються соціально важливих тем, сфер діяльності людини, її відносин з іншими, з суспільством чи владою» (Крысин, 2000, с. 269).

Китайський лінгвіст Чень Вандао у своїй праці «Основи стилістики» трактує евфемізми як “слова, що використовуються для заміни прямого значення більш прийнятним чи підходящим” (陈望道, 1997, с. 258).

Підсумовуючи все сказане вище, ми можемо зробити висновок, що евфемізм – це заміна будь-якого небажаного або забороненого слова чи виразу більш коректним для того, аби уникнути прямого найменування всього, що

може викликати негативні почуття чи емоції, як у промовця, так і у реципієнта, а також з метою маскування певних фактів реальності.

До проблеми класифікації евфемізмів зверталися багато вчених в різні періоди, наприклад Б. А. Ларін (Ларин, 1961), Л. П. Крисін (Крысин, 2000). У своїх дослідженнях вони виражали свою точку зору щодо можливості диференціювати евфемізми, об'єднувати їх певними класифікаціями, що будуються на конкретних підставах. Якщо порівнювати класифікації, можна побачити, як схожість, так і розбіжність позицій.

Існуючі сучасні класифікації евфемізмів за сферами вживання поділяють евфемізми на стилістичні (Б. А. Ларін (Ларин, 1961) і В. П. Москвін (Москвин, 2001)) і тематичні (Л. П. Крисін (Крысин, 2000)). Існують також різні класифікації евфемізмів залежно від мети вживання – «поняттєво-мотиваційні» (Н. М. Бердова (Бердова, 1987)), а також класифікації, що базуються на прагматичному критерії (В. В. Панін (Панин, 2002)).

Це призводить до необхідності представити загальну картину.

Стилістична класифікація евфемізмів, що запропонована Б. А. Ларінім (Ларин, 1961) в праці «Про евфемізми», розглядає евфемізми з точки зору їх соціальної природи, тобто середовища комунікації, де відбувається евфемізація. Зокрема, дослідником були виділені *три типи евфемізмів*:

- 1) загальноновживані евфемізми національної літературної мови;
- 2) класові і професійні евфемізми;
- 3) сімейно-побутові евфемізми (Ларин, 1961, ст.53).

В. П. Москвін (Москвин, 2001), створюючи свою стилістичну класифікацію, базувався не на сфері застосування евфемізмів, як це робив лінгвіст Б. А. Ларін (Ларин, 1961), а зважаючи на їхні функції. Таким чином, дослідник розділив евфемізми на шість функціональних груп:

- 1) евфемізми для заміни назв явищ чи об'єктів, що лякають;
- 2) евфемізми для заміни різного роду неприємних назв, що викликають огиду;
- 3) евфемізми для позначення того, що вважається непристойними;

- 4) евфемізми для заміни прямих найменувань через страх спровокувати оточуючих (етикетні евфемізми);
- 5) евфемізми для маскуванню справжньої сутності позначуваного явища;
- 6) евфемізми для позначень організацій і професій, які здаються неprestижними (Москвин, 2007, с.105).

Процес евфемізації тісно переплітається з процесом номінації – одним з трьох фундаментальних процесів, що формують мовну діяльність людини, а це означає, що евфемізми можуть бути розглянуті в широкому спектрі відносин мови та психології. Наприклад, об'єднати тематичні та психологічні критерії спробувала Н. М. Бердова (Бердова, 1987), яка створила загальну «поняттєво-мотиваційну» класифікацію.

В концепції цього автора виділяються релігійні, морально-етичні, соціальні, естетичні і політичні евфемізми. Автор цієї класифікації називає основні мотиваційні процеси, які змушують соціум вдаватися до евфемізації мови. Виходячи з факту існування різних мотивацій, Н. М. Бердова (Бердова, 1987) виділяє наступні групи евфемізмів:

- 1) релігійні евфемізми – мотиви страху, забобони;
- 2) морально-етичні евфемізми, що виникають через почуття такту, жалю, ввічливості, співчуття;
- 3) соціальні, професійні та сімейно-побутові евфемізми – соціальна стратифікація;
- 4) естетичні евфемізми – історично зумовлені уявлення про красу і потворність;
- 5) політичні – прагнення завуалювати політичні протиріччя (Бердова, 1987, с.78).

Порівняння класифікаційних моделей дозволяє нам зрозуміти, що наявні класифікації, які розрізняються своєю теоретичною базою, яка лежить в основі класифікації, все ж таки мають спільну рису – всі вони характеризують евфемізацію як явище, що відбувається на лексичному рівні. Крім лексичних, також існують психологічні, етичні та культурологічні мотиви використання

евфемізмів. Важливо відзначити, що евфемізм володіє власною специфікою, яка проявляється як в лінгвістичній сутності евфемізму, так і в темах, які частіше за інших піддаються евфемізації, галузях застосування евфемізмів, у відмінностях соціальних оцінок і приводів для заміни прямої номінації.

1.3 Політична евфемія як різновид евфемії в політичній комунікації

Політика розглядається не тільки як конкретний прояв внутрішнього управління країною, але й як прояв можливостей зовнішньої комунікації. Тому, незалежно від того, стосується вона населення певної країни, чи комунікації між країнами на вищих рівнях, політика має тенденцію до широкого використання евфемізмиї. Політичний евфемізм є окремим, важливим видом евфемізму, оскільки через своє нечітке значення, він досить часто є оманливим. Політичні лідери часто використовують евфемію аби спотворити факти та задля того, більше прикрити непотрібну правду для досягнення своєї мети. Евфемізми у політичному дискурсі зазвичай мають очевидні політичні наміри та тенденції. Деякі з них навіть стають засобами приховувати правду, ввести в оману виборців чи завойовувати громадську думку для політиків. Щоразу, коли відбувається значна політична подія, в засобах масової інформації та офіційних документах завжди можемо помітити багато евфемізмів.

Для позначення евфемізмів подібних описаним вище, деякі автори використовують термін «політичні евфемізми», вкладаючи в нього різні відтінки значення.

І.Р. Гальперін визначив політичний евфемізм як перифрастичний зворот, метою якого є ввести в оману громадську думку і висловити неприємні для аудиторії поняття в більш делікатній манері (Гальперин, 1981, с. 74).

В той же час, на його думку, деякі політичні евфемізми абсолютно спотворюють незручні факти і, таким чином, не є істинними евфемізмами.

Деякі лінгвісти, наприклад, Н. С. Арапова (Арапова, 1997); Д. Н. Шмельов (Шмелев, 1973), Л. П. Крисін (Крысин, 2000) виокремлюють в

спеціальну групу евфемізми, що використовуються з метою спотворення чи вуалювання справжньої сутності. Наприклад, використання зворотів «запозичити», «не повернути», «взяти» у значенні «вкрати».

В.П. Москвін вважає політичні евфемізми різновидом цих маскувальних евфемізмів і визначає їх як «лексеми, уживані замість небажаних слів і виразів з метою приховати неприємні сторони дійсності за рахунок пом'якшення та спотворення сенсу описуваного факту» (Москвін, 2007, с. 45).

За визначенням С. Г. Тер-Мінасової «політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідності індивідуума, порушують його людські права звичайною мовною безтактністю і/або пряломолінійністю щодо расової та статевої приналежності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду тощо» (Тер-Мінасова, 2000, с. 216). Одним з таких способів мовного вираження є різноманітні евфемізми.

Соціальні сфери евфемізації, що стосуються різних сторін суспільного життя, – це дипломатія, репресивні дії влади, державні та військові таємниці і секрети, діяльність армії, розвідки і міліції, сфера розподілу та обслуговування, відносини між різними національними і соціальними групами і статус цих груп, деякі професії, евфемістичне позначення яких має на меті підвищити їх престиж або приховати негативне враження від позначається «прямим» найменуванням роду занять (Крысин, 2000, с.180).

Відповідна класифікація евфемії як засобу вираження політичної коректності запропонована В.В. Панінім (Панин, 2003), який розділяє «евфемізми на кілька тематичних груп і підгруп:

1. Евфемізми, що пом'якшують різні види дискримінації:
  - 1) вікову дискримінацію;
  - 2) майнову дискримінацію;
  - 3) дискримінацію осіб з фізичними або розумовими вадами;
  - 4) расову та етнічну дискримінацію;

5) за статевою приналежністю, створені з метою підвищення статусу жінки і виключення проявів сексизму в мові.

2. Евфемізми, що зменшують забобонний страх перед будь-якими явищами.

3. Евфемізми, що підвищують престиж окремої професії.

4. Евфемізми, що відволікають від негативних явищ дійсності:

- 1) прикриття агресивних військових дій;
- 2) для пом'якшувальні негативних наслідків в соціально-економічній сфері;
- 3) пов'язані зі злочинністю;
- 4) пов'язані із захистом навколишнього середовища, тваринного світу;

5) спрямовані на прикриття антигуманної політики держави, особливо агресивних військових дій» (Панин, 2003, с. 105-108).

У статті «Евфемізми як прояв політичної коректності» Заварзіна Н.Г. (Заварзіна, 2006, с. 54-56) відзначає, що найбільш часто евфемістичні звороти в сучасній мові та політиці використовуються для позначення:

1) *органів влади і їх діяльності*: сюди відносять репресивні дії влади. Наприклад «затримати» замість «заарештувати», «застосувати санкції» вживається в досить невизначеному сенсі: він може позначати притягнення до кримінальної відповідальності, позбавлення волі, економічну або військову блокаду районів і цілих держав. Сюди ж відносяться характерні для недавнього часу позначення заходів партійного і адміністративного впливу на людей, так само політичні евфемістичні обороти, наприклад, «керована демократія» замість «правління відповідно до інтересів правлячої еліти» тощо (Заварзіна, 2006, с. 54-56);

2) *воєнних дій та їх учасників*: у цю групу входять державні і військові таємниці і секрети, до числа яких належить виробництво зброї, певних видів техніки, соціальний і чисельний склад установ (не тільки військових), профіль їх роботи та багато іншого. Наприклад, «розробка незвичайних видів зброї»

(мається на увазі бактеріологічна зброя), «нетрадиційні форми війни» (маються на увазі форми війни, спрямовані на повне знищення живої сили противника зі збереженням його військової техніки) (Заварзина, 2006, с. 54-56);

3) *економічних методів і їх послідовників*: сюди відносяться економічні і фінансові терміни і словосполучення: «фінансова піраміда» замість «фінансова афера» тощо. Особливо велике поширення подібні евфемістичні обороти отримали в роки так званої «перебудови» (Заварзина, 2006, с. 54-56);

4) *різних національних і соціальних груп і відносин між ними* (Заварзина, 2006, с. 54-56).

Всі перераховані вище види евфемії в багатьох випадках використовуються ЗМІ і важливими політичними діячами в своїх виступах для досягнення максимально ефективною комунікації з громадянами та навіть їх грамотним маніпулюванням.

Підсумовуючи сказане вище, можна зробити висновок, що термін «політичний евфемізм» використовується для позначення групи евфемізмів, уживаних у текстах політичної комунікації, адресатом яких є масова аудиторія, з метою пом'якшити негативні асоціації, пов'язані з деякими фактами, часто за рахунок спотворення сенсу самого описуваного факту.

1.4 Проблематика дослідження політичних евфемізмів у китайській мові

Дослідження політичної мови у Китаї є порівняно новим, малодослідженим напрямом. Загалом, роботи китайських авторів є, в основному, роботами узагальнюючого характеру, або аналізами промов, конкретних політичних лідерів, чи порівнянням політичної комунікації в Китаї і західних країнах. Нових ідей і положень, що є відмінними від західних, китайські автори не висувають. Це можна пояснити тим, що китайське культурне середовище разом з її специфікою впливає на політичну мову, вкорінюючи в ньому ряд традиційних для китайської політичної культури

виразів. Класична китайська політична мова стає засобом формування нового варіанту політичної мови, що відповідає реаліям Китаю, що постійно розвивається та модернізується (Виноградов, 2008, с. 153). Таким чином, політичний дискурс в Китаї є недостатньо вивченим з точки зору своїх певних особливостей та перебуває на початкових стадіях розвитку.

Звичайно, ми не можемо не враховувати історичний та культурологічний аспекти розвитку як країни, так і мови. Говорячи про систему національних образів і метафор, фахівці відзначають, що в сучасній політичній метафориці країн Заходу і Сходу присутні загальні риси. Проте, цивілізаційний простір Сходу має істотну метафоричну своєрідність (Wang Dongshuo. 2011, 9–12). Китай є носієм найдавнішої історичної та літературної традиції, і в його культурі сформувався величезний пласт прецедентних феноменів, що відбиваються в сучасному політичному дискурсі у вигляді фразеологізмів, цитат, евфемізмів словесних кліше.

Що стосується дослідження власне евфемізмів у китайській мові, то низка вчених Китаю займалася їх дослідженням та виділяла свої класифікації.

Відомий китайський лінгвіст Чень Вандао у своїй книзі під назвою «Основи стилістики» визначає евфемізми як «слова, які використовуються для заміни прямого значення більш приємним або відповідним» (Чень Вандао, 1997, с. 258).

Прагматична неясність – це спеціальний мовний феномен та мовна стратегія з метою досягнення спеціальної мети комунікації навмисне незрозумілими словами, що не виражають чіткий сенс (У Ясинь, 2002, с. 65).

Евфемізм в широкому сенсі – це «тимчасово створені тактичні мовні вирази за допомогою різних мовних, фонетичних, граматичних чи мовних способів» (Шу Динфан, 1995, с. 19).

Евфемізми в китайській мові – це слова або вирази, які виконують функцію не дратувати, а поважати або захищати кого-небудь, не прямо говорити про незручне явище, щоб слухач отримував внутрішнє задоволення» (Ли Цзюньхуа, 2010, с. 25).

«Евфемізми – це м'які і милозвучні, а іноді і просто більш прийнятні з тих чи інших причин слова або вирази, які вживаються замість слів або виразів, які здавалися б є забороненими, непристойними, неповажними або навіть просто грубими і нетактовними» (Ли Гонань, 1999, с. 15).

З точки зору змісту інформативного навантаження, обсяг евфемізмів дуже великий. Традиційне для китайської культури марновірство, тема смерті і хвороби, фізичні та розумові вади, деякі фізіологічні процеси є одними з найпоширеніших тем евфемії в Китаї. Евфемізми іноді називають мовою дипломатії, тому що в дипломатичній діяльності, коли відмовляються у відповіді на поставлене запитання, зазвичай говорять: нічого не маю сказати (прокоментувати) з цього питання. На переговорах, коли мають місце суттєві розбіжності в думках двох сторін, в опублікованих деклараціях зазвичай констатується так: Сторони відверто обмінювалися думками (Цун Фэнлінь, 2011, с. 46).

Розглянемо словник евфемізмів під редакцією Чжан Гунгуя (Чжан Гугуй, 1996), у якому виділяється 13 груп, що піддаються вуалюванню у китайській культурі:

1. Смерть і поховання:

Тема «смерті» дуже часто піддається евфемізації через споконвічний страх людини і певні традиції суспільства, наприклад концепція буддистської релігії щодо «покарання за погані вчинки» після життя, чи страх хвороби, часто передують смерті. Теми смерті, хвороб часто обговорюються обережно, без прямих позначень. Наприклад, в українській мові люди використовують «летальний випадок» замість «смерть», в китайській мові теж існують подібні евфемізми, наприклад, 谢世 *xièshì* – «*йти в кращий світ*», 作古 *zuògǔ* – «*переселитися в інший світ*» замість 死 *sǐ* – «*смерть*», а в давнину китайці навіть плюбляли використовувати літературну мову 归天 *guītiān* – «*повернутися на небо*», 驾鹤西游 *jià hè xī yóu* – «*подорожувати на захід сидячи на журавлі*», які є метафоричними зворотами на позначення смерті. Всі

ці евфемістичні вирази допомагають полегшити почуття страху людей перед забороненими предметами і уникати незручності в комунікації (Чжан Гугуй, 1996).

Крім цього, до цієї групи можна віднести уникання цифри 4 у сучасній китайській мові. На думку Маслова О. О., перш за все необхідно уникати будь-яких згадок цифри «чотири» або її похідних, наприклад 44, 14, 40 тощо. Оскільки у китайській мові 死 *sǐ* «смерть» і 四 *sì* «чотири» звучать однаково, то це вважається вкрай поганим знаком. При цьому цифри 13 і 66, що вважаються нещасливими в західній культурі, у сучасній китайській мові вважаються цілком прийнятними (Маслов, 2013, с. 16).

У Китаї вкрай не люблять номери машин або телефонів, де зустрічається декілька цифр 4. У будинках нерідко відсутня квартира під номером 4. Саме тому в багатьох престижних китайських готелях немає ні 4-го, ні 14-го поверху. Втім, найчастіше 13-го поверху теж немає – це данина західним упередженням. У зв'язку з цим слід уникати укладання домовленостей 4, 14 або 24 числа, особливо в квітні (4-й місяць). Чи не випускайте 4-ю версію свого продукту на китайський ринок, версія повинна бути третя, а за нею одразу слідувати п'ята. Чи не пропонуйте китайському партнеру чотири ділові програми, угоду з чотирьох пунктів тощо (Маслов, 2013, с. 16).

2. Хвороби і травми.

Хоча вони були виділені дослідником в окрему групу, зазвичай хвороб уникають через те, що вони можуть призвести до летальних випадків. Яскравим прикладом цієї категорії є вираз 不舒服 *bùshūfu* – погано себе почувати (Чжан Гугуй, 1996).

3. Секреція.

Група евфемізмів на позначення фізіологічних процесів людини включає численні найменування понять, на які накладено табу в будь-якому суспільстві. В основі їх створення та існування лежать соціальні і культурні

норми, психологічні установки, пов'язані з почуттями невпевненості, сорому або страху (Чжан Гугуй, 1996).

4. Статеві відносини.

З давніх часів у Китаї існують традиційні погляди на статеві відносини, тому в китайській мові все, що пов'язане зі статевими стосунками виражається особливо делікатним способом, наприклад 发生关系 *fāshēng guānxi* – мати зв'язок (Чжан Гугуй, 1996).

5. Людські органи і фізіологічні зміни.

Якщо у людини наявні фізіологічні проблеми, вона може почувати себе неповноцінно у суспільстві, саме цьому вдаються до евфемізації таких явищ, наприклад використання 丧失视力者 *sàngshī shìlì zhě* – той, хто втратив зір, замість 瞎子 *xiāzi* – сліпий (Чжан Гугуй, 1996).

6. Вчинення злочину і покарання.

7. Військовий заколот і стихійні лиха.

Війна – страшна подія, що пов'язана зі смертю, кровопролиттям та викликає неприємні почуття, тому евфемізація допомагає уникнути виникнення таких почуттів аудиторії. Наприклад, використання 武力解决冲突 *wǔlì jiějué chōngtū* – вирішення конфлікту з використанням збройної сили замість 非和平手段, 和平方式以外的其他方式 *fēi hépíng shǒuduàn, hépíng fāngshì yǐwài de qítā fāngshì* – немирні методи, а тако інші методи, окрім мирних (Чжан Гугуй, 1996).

8. Сім'я і шлюб.

Значний обсяг лексики китайської мови, що пов'язана зі шлюбом, вуалюється. Дослідники вважають, що причиною створення евфемістичних зворотів на позначення таких явищ пов'язана з наявністю таких особливостей в китайському менталітеті, як скритність, скромність та інтровертність. Наприклад застосування звороту 出门 *chū mén* – вийти з дому замість 出嫁 *chū jià* – вийти заміж (Чжан Гугуй, 1996).

9. Відносини між людьми.

10. Заняття і професія.

11. Гроші і економіка.

У китайській культурі уникають називання пов'язаних із цим явища аби уникнути класового розмежування між людьми, яке протирічить основним засадам керуючої партії, наприклад замість 生活贫困 *shēnghuó pínkùn* – бідність, вживають 生活拮据 *shēnghuó jiéjū* – переживати фінансові труднощі (Чжан Гугуй, 1996).

12. Якості і характер.

Наприклад, вживання 没有讲实话 *méiyǒu jiǎng shíhuà* – не казати правду замість 撒谎 *sāhuǎng* – брехати демонструє намаганням приховати риси, які вважаються негативними у китайській культурі (Чжан Гугуй, 1996).

13. Назви тварин і рослин.

Китаї в давнину люди вважали, що рослини мають якийсь тісний зв'язок з божественною силою і чортом. Тож, древні люди мали змішане почуття страху і поклоніння перед цими предметами. Такі табу у китайського народу, породжені забобонним страхом перед силами природи і є, на думку людей, які вдаються до них, засобом захистити себе від цих сил (Чжан Гугуй, 1996).

У китайській культурі, ще з давніх часів збереглася величезна кількість табу. У Книзі обрядів династії Чжоу написано, що перед поїздкою до іншої держави чи царство, слід ознайомитися з усіма місцевими обрядами і табу, щоб уникнути неприємностей.

Більшість табу у Китаї пов'язані з віросповіданням і релігією. Колись вода вважалася священною, і тому було суворо заборонено точити ножі поруч з колодязем або водоймою. Люди вірили, що такими діями можуть розгнівати великий дух Води, розгнівана Вода може заподіяти лиха.

Стародавні люди також вірили в існування привидів і духів. Якщо по сусідству проходили похорони, то люди, що живуть поруч, в той день, намагалися нічого не готувати з рису. Так як існувало повір'я, що розсипаний рис повертає до себе злі сили.

Також в Китаї існують табу пов'язані з сонячним затемненням і з останнім днем кожного місяця і останнім днем кожного року. Споконвіку останній день місяця за місячним календарем вважався нещасливим. Існувала заборона на масу заходів в цей день, наприклад, співати ввечері, оголосити війну тощо. Вважалося, що подібного роду дії можуть призвести до катастрофи. Історично склалося так, що люди вважають, що вживання деяких слів може звучати як неповагу до святих або високопоставленим чиновникам. У минулому люди намагалися не вживати в розмові імена вельми шанованих людей, зокрема ім'я Великого філософа Конфуція і імена імператорів Китаю. Люди вірили, що тим самим проявляють повагу і шану до людини.

Сьогодні, в сучасному суспільстві, психологія відіграє важливішу роль при зародженні евфемізму. Всі знають, що в нашому житті є такі слова, які вимовляти в пристойному суспільстві не прийнято, тому що пряме найменування цих слів може викликати неприємність або незручність у адресата, тому потрібно замінити ці непристойні слова і вирази евфемізмом.

Наприклад, у побутовому житті, коли люди говорять на деякі чутливі теми, вони зазвичай не хочуть прямо висловлювати ці предмети або явища, для того, щоб не викликати погану асоціацію і не відчувати дискомфорту в спілкуванні. Традиційно такими темами і сферами є деякі фізіологічні процеси і стани, певні частини тіла, відносини між статями, психологічні недоліки, суспільне становище, професія, пияцтво, злочинство, навіть вік і вагу тіла тощо. У всіх випадках згадки цих тем вдаються до описових зворотів, алегорій, які пом'якшують і вуалюють суть позначеного.

Іншими словами, евфемізми китайської мови виконують, в основному, функцію пом'якшення мови та досліджуються у більш побутовому напрямку, аніж політичному.

Що стосується власне політичних евфемізмів у китайській мові, китайські лінгвісти присвятили вивченню цього питання не дуже багато праць. Як ми можемо побачити вище, основну увагу приділяють евфемії у повсякденному житті, на побутову тематику, або ж історичну. Це може бути

пов'язане з недостатнім розвитком політичного дискурсу у Китаї загалом та явищами політкоректності та цензури.

1.5 Проблематика дослідження функціональних та структурних особливостей евфемізмів у політичному дискурсі

Створення політично коректного та нейтрального звороту чи виразу потребує використання різноманітних прийомів чи засобів на різних рівнях мови. У свою чергу, функціональні та структурні особливості відіграють важливу роль у створенні потрібного ефекту в політичних виразах та текстах.

Сучасний аналіз дискурсу направлений на дослідження впливу екстралінгвістичних чинників на формування певних мовних закономірностей. За Н. Д. Арутоновою (Арутюнова, 1998), він покликаний пояснити те, як різні складові комунікативного процесу, такі як автор повідомлення, його реципієнт, сфера комунікації, канал повідомлення, мотиви промовця тощо впливають на дискурсивну організацію і зумовлюють вибір і впорядкованість мовних лексичних одиниць і структур, що властиві конкретному за формою та інституційному за сферою комунікації дискурсу. Таким чином, використання дискурсу як одиниці лінгвістичного аналізу характеризується використанням як перспективним і органічним підходом до досліджень у сучасній лінгвістиці, зокрема, функціональним підходом до мови, що полягає у вивченні проблем у спілкуванні і діяльності. Саме це і дозволяє слідом за Н. Д. Арутоновою визначити дискурс як «мову, занурену в життя» (Арутюнова, 1998, с.456-458). Дискурс позначається як комунікативний, так і ментальний процес, які разом сприяють утворенню певної чіткої конструкції – тексту.

В цілому, політичний дискурс має на меті формувати у соціумі саме ті думки, що є необхідними для автора дискурсу чи промовця, що є досить небезпечним інструментом впливу на аудиторію, адже такий засіб часто може використовуватися для вирішення питань влади. Лінгвісти, які досліджують політичний дискурс, виділяють також функцію конструювання мовленнєвої

реальності. Тобто, вважається, що політичний дискурс відповідає рівневі суспільства, є певним відображенням культурної, соціальної та політичної ситуації, яка панує в суспільстві. Таким чином, зазначаємо, що головними функціями політичного дискурсу є маніпулятивна, функція переконання, інформативна, аргументативна, створення картини кращого майбутнього та функція конструювання мовленнєвої реальності.

Особливий інтерес представляє вивчення функціонування евфемізмів в політичному дискурсі. Широке використання політичних евфемізмів в текстах політичної комунікації обумовлено декількома факторами:

- 1) низкою обмежень правового характеру на використання мовних засобів вираження прямої негативної оцінки в текстах політичної комунікації;
- 2) необхідністю дотримання правил культурної коректності, що існують у сучасному суспільстві;
- 3) більшою ефективністю впливу на аудиторію при різних способах передачі інформації.

За Л. А. Фірстовою, *функції політичних евфемізмів* полягають в:

- 1) пом'якшенні негативних значень слів в прояві громадської думки;
- 2) маскуванні негативних і незаконних дій влади, особливо в разі великих політичних скандалів;
- 3) навмисному спотворення суті явища для виправдання дій окремих осіб, державних установ, для створення пропагандистських стереотипів (Фирстова, 2008, с. 11).

Відзначимо, що для евфемізмів істотним є також стильовий чинник. Так, існує закріпленість евфемізму за певним стилем мови (Сеничкина, Е. П., 2008, с. 16) і, відповідно, виділяються евфемізми наукового, офіційно-ділового, публіцистичного стилів, евфемізми художньої літератури і розмовно-повсякденного стилю, евфемізми позалітературної лексики (просторіччя). У зв'язку з цим відзначимо, що М. Л. Ковшова розрізняє ще так звані «територіально марковані», або обласні евфемізми (Ковшова М.Л., 2007, с. 5).

Залежно від того, в якій сфері здійснюється процес пом'якшеного перейменування – побутовій (особистої) і соціально-політичній (соціальної) – розрізняють побутові та соціальні евфемізми (Сенічкіна Е. П, 2008, с. 269). Перші описують життя людини в його інтимній, сімейній сфері і сфері повсякденної діяльності, останні створюються і використовуються в особливій мовній ситуації, де співрозмовниками є державний апарат в особі чиновників, з одного боку, і населення цієї держави, з іншого (Ковшова М.Л., 2007, с. 73).

Отже, однією з головних цілей політичного дискурсу можна вважати завоювання і утримання влади. Специфіка політичного дискурсу проявляється в стратегії і тактиці репрезентації концепту. Вибір засобів для досягнення мети в конкретних умовах спілкування розглядається як реалізація певної стратегії в дискурсі, так як одна і та ж комунікативна мета може бути досягнута різними способами. Тактика розглядається як спосіб реалізації стратегії дискурсу (Фирстова, 2008, с. 16).

Більшість західних лінгвістів виділяє практично одні і ті ж найбільш уживані способи утворення евфемізмів. Існуючі в лінгвістичній літературі різні класифікації способів евфемізації відрізняються критеріями, за якими здійснювалося розбиття на групи і ступенем детальності розбиття.

У якості мовних механізмів евфемізації виступають, наприклад, вторинна номінація, заснована на прийомах спеціалізації і генералізації значення, метафори, метонімії, словотворча номінація, синонімічний / антонімічна заміна, літота і гіпербола (Болдырев, Алексикова, 2010, с. 5-11).

Евфемізми відрізняються великою структурною різноманітністю з точки зору граматики. Як евфемізми можуть вживатися:

1) окремі слова:

- іменники
- прикметники
- дієслова
- прислівники

- займенники
- 2) словосполучення:
- вільні словосполучення
  - фразеологічні звороти
- 3) речення (Сеничкина, 2008).

Така різноманітність структури евфемізмів може створити складнощі при їх, а також при розмежуванні евфемії та інших суміжних мовних явищ.

Недостатня вивченість проблеми евфемії в лінгвістиці виявляється вже в тому, що в сучасній китайській літературі немає єдиної точки зору щодо класифікацій політичних евфемізмів та їх функціонально-структурних особливостей та зв'язків.

Висновки до розділу 1

1. Політичний дискурс, як форма реалізації політичної комунікації, має на меті завоювання та утримання політичної влади. Політичний дискурс - це сукупність всіх мовних актів, які використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освячених традицією і перевірених досвідом.

У політичній комунікації однією з найважливіших функцій є функція впливу: при виборі лінгвістичних засобів, політики орієнтуються саме на досягнення впливу на свою аудиторію. Однією з інших важливих особливостей політичного дискурсу полягає в тому, що політики зазвичай намагаються завуалювати свої цілі. Для цього використовуються різноманітні засоби, у тому числі евфемізми.

2. Евфемізація – це заміна будь-якого недозволеного або небажаного слова або виразу більш коректним з метою уникнути прямого найменування всього, що здатне викликати негативні почуття, як у мовця, так і у реципієнта, а також з метою маскуванню певних фактів дійсності.

3. Однією з груп евфемізмів є так звані політичні евфемізми. Науковці вкладають в це поняття різноманітні значення з різноманітним забарвленням

– від способу висловлення неприємних понять в більш делікатній манері, до засобу введення громадськості в оману.

4. Наразі, дослідження евфемії китайськими вченими зводиться до вивчення більш побутової сфери застосування, а саме смерть, фізичні та вади характеру, фінансовий стан, статеві стосунки тощо. І хоча виділяють евфемізми на позначення війни чи економічних проблем, однак їх не виділяли у групу «політичних евфемізмів», а отже і не досліджували евфемізми саме в політичному дискурсі. Такий підход до вивчення та класифікації евфемії зумовлений історичними та культурними особливостями Китаю.

5. Ми вивчили підходи до розуміння функцій та структури вуальованих зворотів на прикладі російських вчених, які виділяють функцію помякшення значення, маскуваня негативної події та виправданя дій влади. Явище евфемії у китайському політичному дискурсі залишається малодослідженим. Таким чином виокремлення та розуміння політичних евфемізмів та їх структурно-функціональних особливостей у китайському політичному дискурсі може бути важливим фактором для правильного розуміння політичного дискурсу Китаю загалом.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО- ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Для адекватного аналізу промов ми маємо дослідити особливості політичної промови як жанру політичного дискурсу, а також визначити методи, які допоможуть нам досягти мети дослідження.

Поняття жанру має особливе значення для визначення характеристик політичного дискурсу. У більшості вітчизняних і зарубіжних концепцій жанру основоположним є визначення, дане М. М. Бахтіним, згідно з яким жанр являє собою стійкий тип висловлювання, вироблений в певній сфері використання мови (Бахтин М. М., 1986., с. 250).

На наш погляд, жанр як одна з основних характеристик мови безпосередньо пов'язаний зі сферою діяльності людини. Будь-яка людська діяльність має на своєму вищому рівні розумової активності є діяльністю, що виражається мовою. При цьому мовна особистість є суб'єктом всієї діяльності людини. Таке розуміння жанру нерозривно пов'язане з контекстом – ситуацією, в якій розгортаються діяльність і спілкування. Політична діяльність може бути визначена як вид соціальної акти вності, що полягає у використанні політичної влади і призначений для прийняття керівних рішень (Блох, Великая, 2011, с. 56).

Жанрові особливості дискурсу мають свої параметри, в яких мовна особистість політика проявляє себе успішно або неуспішно. Успішна дискурсивна діяльність залежить від ряду факторів, насамперед від політиків як мовних особистостей, їх комунікативних характеристик. Учасники дискурсивної діяльності в своїй мовній організації мають мовної здатність, комунікативну потребу, комунікативну компетенцію, мовну свідомість, мовну поведінку (Карасик, 2009, с. 24).

Оскільки мовна особистість функціонує в різних ситуаціях і обставинах спілкування, то вона повинна мати жанрові компетенції. Жанрова компетенція, володіння нормами побудови і функціонування текстів, є необхідним компонентом комунікативної компетенції поряд з умінями підтримувати потрібну комунікативну дистанцію, адекватно реагувати на мінливу тональність спілкування (вербально і невербально), розвивати тему спілкування в певному ключі, користуючись прийнятими комунікативними формулами (Карасик, 1998., с. 41).

У кожного жанру наявні свої правила і вимоги, і для того, щоб бути успішним, їх треба знати і дотримуватися. Під час комунікативного акту мовна особистість політика не може дотримуватися тільки одного типу спілкування, як правило, змінюються обставини спілкування, характер спілкування, тональність. Комунікативна діяльність мовної особистості-політика детермінується специфікою жанру, в рамках якого він діє. Оскільки мовна подія виникає в межах конкретного виду соціокультурної діяльності, то це дає підстави для співвіднесення мовного жанру з функціональним стилем. (Таттарникова, 2005, с. 36-53).

2.1 Політична промова як жанр політичного дискурсу

Порівнюючи Китай та зарубіжні, наприклад, Західні країни та США, дослідження китайськомовного політичного дискурсу почалося доволі пізно. В 90-х роках ХХ століття китайський науковець Чен Чанвень (Чен Чанвэнь, 1993, с. 33) зазначив, що політичний дискурс має бути предметом мультидисциплінарного дослідження. Мається на увазі, що під час дослідження політичної комунікації в Китаї необхідно залучати методи як політичної науки, так і лінгвістики. Не дивлячись на це, його ідеї знайшли прихильників та почали визнаватися лише в ХХІ ст. З того часу інтерес вчених Китаю до дослідження взаємозв'язку мови і політики невпинно зростає. (Чен Чанвэнь, 1993, с. 33)

Політичному дискурсу кожної країни властиві свої власні правила та особливості, які відтворюються і відіграють певну роль в дискурсивних ситуаціях. Що стосується визначення політичної мови китайськими вченими, то, наприклад, політичний дискурс інтерпретують як використання мови для досягнення певних політичних цілей через такі засоби, як сприйняття мови, читання, говоріння і письмо, за допомогою винаходження нових слів та виразів, зміни семантики, відтворення різного контексту, широкого використання табуьованої та завуальованої лексики, переосмислення певних політичних традицій, яких є дуже багато у культурі Китаю, з метою створення мовної системи, якій притаманні певна мета та специфіка вираження (Чен Чанвэнь, 1993, с. 33).

Щодо особливостей політичного дискурсу, що виділяються власне китайськими вченими, то для китайськомовного політичного дискурсу притаманним є таке явище, як «інтердискурсивність», під яким зазвичай розуміють внутрішню неоднорідність тексту, яка може бути результатом стилістичних та жанрових особливостей дискурсу (Чен Чанвэнь, 1993, с.59). Можна зазначити, що однією з основних відмінних рис сучасної політичної мови китайських політиків є схильність канонам. Коли, наприклад, політичний діяч звертається до публіки, то зазвичай використовуються *історичні факти, цитати великих мислителів чи будь-які приклади з історії та культури країни*. Таким чином, він без сумніву викликає прихильність слухачів.

У зв'язку з тим, що матеріалом дослідження є саме промови політичних діячів, доцільно розглянути *політичні промови* як окремий вид політичного дискурсу.

Політична промова є найбільш прототипним жанром політичного дискурсу, це публічний виступ, який є ефективним засобом для одержання визнання та демонстрації лідерства.

Політичні промови майже завжди є гостро публіцистичними, тому що в них є ствердження якоїсь ідеї, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це

неминуче означає відсторонення інших поглядів, якщо навіть вони й не називаються. Вираження ідейної позиції, особливо на великий загал слухачів, завжди потребує пафосу, який може виражатися по-різному: вдалими перифразами, порівняннями і зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями; повторенням певних ідеологем; гіперболами, акцентуванням окремих слів і виразів, влучних у будь-якій ситуації, okazіональним новоутворенням, аритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням, адже, попередньо підготовлена і написана політична промова завжди має бути розрахована на живе виголошення. Як правило, політична промова вдається тоді, коли вона не прочитана і навіть не проголошена, а з розумом проголошена (Шейгал, 2000, с. 21).

Під час дослідження структури і змісту політичної промови можна скористатися сучасними лінгвістичними теоріями, що пропонують різноманітні ознаки виокремлення жанру. Т. В. Шмельова до структурного складу відносить комунікативну мету, модель автора, концепцію адресованості, зміст події, чинники комунікативного минулого й майбутнього, а також і мовне оформлення (Шмелев, 1973, с. 22). Інша дослідниця, О. А. Земська, жанротворчими критеріями вважає характер комунікації (офіційний / неофіційний), вид комунікації (особистісна / публічна), мету, кількість учасників, типову концепцію адресата (рівноправні / підлеглі, жінка / чоловік), звернення до адресата або його відсутність, активність чи пасивність адресата (Земская, 1993, с. 205). О. Й. Шейгал (Шейгал, 2000, с. 25). вважає однією з найважливіших ознак, що дає підстави для віднесення тієї чи тієї політичної промови до певного жанру, характер основної інтенції. Власне, ця ознака взята за основу запропонованої дослідницею класифікації, де виділяються такі жанри в межах політичного дискурсу:

- 1) ритуальні жанри (інавгураційна промова, ювілейна промова, традиційне радіозвернення);

2) орієнтаційні жанри (партійна програма, конституція, послання президента про стан у країні, звітна доповідь, указ, угода);

3) агональні жанри (лозунг, рекламна промова, передвиборчі дебати, парламентські дебати) (Шейгал, 2000, с. 9).

Крім цього, виділяють інші жанри політичної промови, наприклад: політична ораторська мова, виступ на мітингу, конференції, дебати, агітаційний виступ, політична листівка, політична реклама, відкритий лист, телевізійне або інтернет-звернення, інтерв'ю в ЗМІ, письмовий або відеоблог в мережі Інтернет тощо. Їх виділення пов'язане з ситуацією, в якій реалізується мовний акт, способом реалізації (письмова або усна мова), наявністю або відсутністю аудиторії, посереднім / безпосереднім контактом з нею тощо.

Що стосується політичних промов як частини політичного дискурсу, неможливо не виділити ряд їх особливостей, а саме:

- наближеність до художнього стилю, яка виникає за рахунок використання у промові риторичних прийомів, таких як алюзія, метафора, іронія, інверсія тощо. Це допомагає домогтися чіткої аргументації, ясності і точності політичного повідомлення;

- використання політичної, економічної термінології;

- висловлення оцінки, пояснення окремих явищ, коментарів тощо;

- точність у викладенні фактів, наприклад цитування документів, політичних програм тощо;

- на фонетичному рівні можна відзначити уповільнений темп мовлення, посилену гучність голосу, часте використання логічних пауз тощо (Гаджиев, 1997, с. 252).

Що стосується особливостей промов китайських політиків, існує низка радянських та китайських вчених, які займалися дослідженням цього питання. А. П. Чудінов в структурі політичної промови, окрім політичної термінології виділяє такий шар лексики, як *ідеологеми*, що є «словом, в значення якого входить ідеологічний компонент». Прикладом ідеогемі може слугувати 小康

社会 xiǎokāng shèhuì – середньозаможне суспільство . Одночасно визнається і той факт, що різниця між першою групою лексики (політичними термінами) і даною групою слів-ідеологем досить-таки розмита (Чудинов, 2012, с. 92).

Наступною складовою частиною політичної промови з точки зору мовних компонентів є *референтні знаки* (Шейгал, 2000, с. 145), або соціологеми (Воробьева, 2000, с. 54), – терміни і номенклатурні назви федеральної і місцевої системи політичного управління суспільством: державно-виконавча влада, соціально-політичні інститути та їх структура (Воробьева, 2000, с. 54). Позначенням номенклатурного типу називають поняття, важливі для суспільного життя, які відображають особливості соціального устрою, притаманні державам з різними політичними структурами, державним та адміністративним устроєм. Наприклад: 中国特色 *zhōngguó tèsè de shèhuì zhǔyì* – соціалізм з китайською специфікою, 中国共产党 *zhōngguó gòngchǎndǎng* – Комуністична партія Китаю, 中国主席 *zhōngguó zhǔxí* - Голова КНР тощо (Воробьева, 2000, с. 54).

Особливістю політичної комунікації КНР є цільове, послідовне формування позитивного образу свого регіону або країни шляхом зіставлення з іншими регіонами і країнами і демонстрації своїх переваг.

Дослідження та вивчення політичної мови сучасних китайських лідерів має також враховувати такі аспекти, як культурно-історична спадщина, етнографічні та психологічні особливостей Китайської нації. Беручи до уваги стилістичні особливості китайськомовних промов, які крім того, що є засобом трансляції загального політичного курсу, також відображають позицію керівництва країни з певних нагальних питань, привертають увагу аудиторії та допомагають підкреслити та звернути увагу на ті моменти, що на думку промовця несуть особливо важливий зміст, культурно-історична і етнопсихологічна специфіки дають змогу сформуванню вичерпне уявлення про особливості політичного дискурсу в Китаї.

2.2 Критерії відбору матеріалу для дослідження евфемізмів у сучасному китайськомовном політичному дискурсі

Наше дослідження базується на аналізі структурно-функціональних особливостей евфемізмів в китайськомовному політичному, які відібрано з останніх промов Голови КНР Сі Цзіньпіна. Ми обрали саме промови Сі Цзіньпіна тому, бо вони є показником вищого прояву намірів, напрямку руху, стратегій розвитку Китаю загалом. Більше того, зважаючи на стрімкий економічний розвиток країни, а також події, викликані пандемією нової коронавірусної інфекції, все більше країн спостерігає за політичною діяльністю лідера Китаю. Саме тому, до підбору засобів вираження правильних, коректних думок має приділятися дуже велика увага. «Правильне вживання слів мовцем демонструє не тільки гідність стилю, але і є необхідною умовою інформативної цінності твору, дієвості його змісту» (Голуб, 2001, с. 5). На думку Лю Міциня, «сприйнятливність грає важливу роль в китайській мові. Процес вибору слів і конструкцій пропозиції в мові китайської мови враховує звуки, словоформу, значення і естетичні міркування. В ієрогліфічному знаку мовні та естетичні чинники переплітаються, тим більше, процес виробництва мови і процес естетичного впливу на людину в китайській мові в основному бувають синхронними. Отже, здається, у носіїв китайської мови є інстинкт, який змушує естетичну здатність брати участь у виробництві мови » (Лю Мицинь, 2005, с. 3-4).

Явища, які останнім часом відбуваються у всьому світі, є предметом евфемізації по всьому світу. Саме тому, ми відібрали останні промови говови КНР Сі Цзіньпіна, адже, у них політик зачіпає цілу низку важливих на сьогоднішній день, і в той же час дуже резонансних тем, наприклад *«смерть»*, *«хвороба»*, *«економічна криза»*, *«класова нерівність»*, *«соціальні проблеми»* тощо. Саме зазначені вище теми привертають багато уваги як зі сторони народу країни, так і політиків та народів інших країн. Народ Китаю спостерігає за промовами свого лідера для того, щоб розуміти ситуацію, що відбувається

в країні, політичний курс, дізнатися про реформи та майбутнє держави. Такі промови мають вселяти довіру та впевненість. Використання евфемізмів, як одного із засобів пом'якшення та завуалювання подій реальності з метою досягти певного комунікативного ефекту, і представляє великий інтерес для нашого дослідження.

Загалом, якщо розглянути промови Сі Цзіньпіна, всі вони мають багато спільних рис. Ми можемо виділити основні мовні засоби, до використання яких охоче вдається Сі Цзіньпін в своїх виступах, а саме – *метафори, прислів'я, фразеологізми-чен'юй, посилання на класичні твори, ідеологеми і неологізми*. Подібна різноманітність мовних засобів, дозволяє чіткіше сформулювати необхідний образ, до якого апелює політик і точно донести смисловий зміст висловлювання.

Особливо яскравими виступами Сі Цзіньпіна стали ті, в яких він висловив свої міркування щодо окремих питань у вигляді яскравих запам'ятовуються метафор. У роботах багатьох дослідників можна знайти твердження про те, що людина не тільки висловлює свої думки за допомогою метафор, а й мислить ними, пізнає світ, в якому живе, а також в процесі комунікативної діяльності створює у адресата певний образ. Для китайців взагалі характерно мислити образами. «У своїх висновках китайці вважають за краще замість аналізу використовувати принцип аналогії, тобто спочатку інтуїтивно відчувати, а потім за допомогою конкретних образів, посилити вплив цієї істини» (Спешнев, 2012, с. 106).

Політична мова, письмова або усна певною мірою – дзеркало культури, у кому відображаються національні особливості. У будь-якого слова є свій глибинний сенс, сформований століттями як результат своєрідного політичного, економічного, історико-географічного, релігійного, естетичного розвитку (Фалилеева, 2014, с. 4). Мета використання прислів'їв у мовленні китайських лідерів зводиться до того, що прислів'я в китайській мові, як і в будь-якій іншій, мають повчальний характер, передають досвід попередніх поколінь, в них прихована певна життєва мудрість.

Що стосується промов Сі Цзіньпна, він часто вдається до застосування фразеологічних зворотів.

Варто зазначити, що фразеологізми в китайській мові – це не тільки прислів'я і приказки, а й готові вирази (成语), а й звичані вирази (惯用语) (Семенас, 2005, с.127).

Чен'юй як ідіоматичні вирази традиційно складають важливу частину експресивної лексики будь-якої мови. Вкрай стисла форма і укладений в ній яскравий, що запам'ятовується образ роблять такі вислови зручними мовними одиницями, які одночасно служать для опису через конкретний образ, підкреслюють певну сторону явища або ситуації, емоційно забарвлюють і оживляють мову (Семенас, 2005, с.127).

Лінгвісти навіть виокремлюють декілька семантичних груп застосування ченю'їв, а саме:

- 1) єдність: 同心同德 *tóngxīn tóngdé* – ідеологічна та моральна єдність;
- 2) мораль: 仁人志士 *rénrén zhìshì* – люди високих моральних цінностей;
- 3) наполеглива праця: 埋头苦干 *máitóu kǔgàn* – наполегливо працювати;
- 4) епітети: 坚如磐石 *jiānrú pánshí* – міцний, наче скеля;
- 5) благоустрій та стабільність: 方兴未艾 *fāng xīng wèi ài* – стрімко розвиватись (Тавровский, 2015, с.243).

На нашу думку, головною метою при цьому є прагнення привернути увагу аудиторії; в доступній, короткій формі передати складну ідею або інформацію, надати емоційне забарвлення темі висловлювання, побудувати авторське бачення, допомогти суб'єкту мислити, формувати певне уявлення про світ, посилити сенсаційність повідомлення, дати оцінку будь-якого політичного явища.

До граматичних особливостей мови можна віднести вживання «рамкових» конструкцій і строгий синтаксис мови: підмет-присудок-додаток, порушення такого порядку може призвести до спотворення сенсу не тільки окремих слів, але і всього речення (Семенас, 2005, с.127).

Зважаючи на широке використання прислів'їв та фразеологічних зворотів, а також на нагальну необхідність вуалювати неприємні поняття дійсності, ми припускаємо, промови Сі Цзіньпіна насичені евфемістичними зворотами. Саме тому ми вважаємо саме його промови показовими. На прикладах його промов ми виділяємо евфемізми та визначаємо інтенцію промовця, структуру евфемізму та його функціональні особливості. Також, доцільним вважаємо виділення тематичних груп, які застововуються саме в політиці, та розподілення знайдених евфемізмів за їх оригінальним значенням.

2.3 Методика аналізу структурно-функціональних особливостей в китайськомовному політичному дискурсі

Наше наукове дослідження базується на певній методології, тобто на системі способів та принципів організації і побудови теоретичних та практичних досліджень. Для повноцінного дослідження функціонально-структурних особливостей евфемізмів в китайському політичному дискурсі, було використано декілька спеціальних лінгвістичних методів.

Функціональний аналіз дозволив визначити роль, практичне призначення об'єкта як сукупності взаємопов'язаних елементів. Він базується на застосовуванні, що певна функція може бути реалізована різними засобами мови, а той самий засіб здатен виконувати різні функції, таким чином, у нашому дослідженні на основі обраних евфемістичних одиниць було проаналізовано, які функції можуть виконувати евфемізми у політичному дискурсі.

Структурний аналіз – це метод аналізу мовних явищ на основі зв'язків і відношень між мовними елементами, спрямований на виявлення того, як побудовано об'єкт, якими є зв'язки та відношення між його елементами. У нашому дослідженні було використано структурний аналіз для виділення закономірностей структури та побудови обраних евфемістичних одиниць у політичному дискурсі для простеження взаємозв'язку між структурою та функцією евфемізмів в сучасній китайській мові.

Метод суцільної вибірки передбачає виокремлення евфемістичних одиниць із досліджуваних текстів, у нашому випадку за матеріал дослідження взято промови голови КНР Сі Цзіньпіна із метою формування фактичного матеріалу дослідження. Таким чином, ми виокремили 100 евфемістичних одиниць із 10 джерел.

Компонентний аналіз – метод встановлення структури значення слова як певним чином організованої сукупності елементарних змістових одиниць – сем, тобто метод розкладання лексичного значення на семи. У нашому дослідженні компонентний аналіз було застосовано з метою виділення особливостей формування евфемізмів у китайськомовному політичному дискурсі.

Метод статистичних показників передбачає виявлення закономірностей розподілу мовних одиниць у мовленні, для виділення зв'язків між мовними елементами та для встановлення залежності між різними характеристиками мови. У нашому дослідженні для підбиття підсумків, ми підраховали та зробили таблицю, яка демонструє взаємозв'язок структури обраних евфемізмів з функцією, яку вони виконують у політичних виступах голови КНР. Крім того, за допомогою статистичного методу ми змогли виділити тематичні групи евфемізмів, які частіше всього зустрічаються у китайськомовному політичному дискурсі.

Когнітивний метод полягає в інтерпретації змісту евфемістичних одиниць, що у нашому дослідженні дозволяє виділити мету, з якою політики у Китаї вдаються до евфемізації, а також виявити різні смислові відтінки вживаних у політичному дискурсі евфемізмів і прийомів, до яких вдаються задля створення евфемістичних одиниць.

Метод лінгвокультурного аналізу дозволяє нам з'ясувати та проаналізувати культурні аспекти, що закладені в кожному з розглянутих прикладів.

За допомогою зазначених вище методів ми змогли дослідити функціональні та структурні особливості евфемізмів, які вживаються у

китайськомовному політичному дискурсі, а також простежити взаємозв'язок між структурою та функцією евфемістичних одиниць. Ми змогли виділити основні тематичні групи евфемізмів, які зустрічаються у китайськомовному політичному дискурсі, а також виділили інтенцію промовця до вуалювання певних явищ, проаналізували функцію та структуру евфемістичних одиниць та на прикладі діаграм наочно продемонстрували результати роботи.

Висновки до розділу 2

1. Політичні промови, як один із жанрів політичного дискурсу завжди привертають до себе дуже багато уваги, бо є ефективним засобом впливу на аудиторію. Серед основних особливостей політичних промов виділяють використання у промові риторичних прийомів, таких як алюзія, метафора, іронія, інверсія тощо, політичної, економічної термінології, точність у викладенні фактів.

2. Матеріалом дослідження є промови голови КНР Сі Цзіньпіна. Ми обрали останні з його промов тому, що вони відображають події, що відбуваються у світі, а саме епідемія коронавірусу та людські, економічні втрати – явища з негативним відтінком уникнення яких зазвичай уникають. Особливостями промов лідера КНР є застосування фразеологічних зворотів, цитування відомих філософів Китаю, посилання до важливих історичних подій чи культурних аспектів китайської нації.

3. Для проведення адекватного аналізу особливостей евфемізмів, було використано ряд загальнонаукових та спеціально лінгвістичних методів. Перш за все, ми використали лінгвокультурний аналіз для виявлення та розуміння сфер евфемізації у китайській культурі, а саме які явища та з якої причини піддаються вуалюванню. Структурний та функціональний аналіз для виявлення структурних та функціональних особливостей кожного прикладу, що ми знайшли у промовах. Крім цього, був залучений компонентний аналіз для адекватного розуміння компонентів евфемістичного звороту, а одже і значення евфемізму в цілому, а також когнітивний аналіз з метою виділити інтенцію промовця до використання евфемії. В кінці роботи ми використали

метод статистичних підрахунків аби наочно продемонструвати результати дослідження, а саме аби продемонструвати яка тематична група більше представлена у китайському політичному дискурсі, ніж інші. Використання всіх цих методів дозволило нам провести аналіз функціонально-структурних особливостей китайського політичного дискурсу.

РОЗДІЛ 3

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У КИТАЙСЬКОМОВНОУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Для виділення функціональних та структурних особливостей евфемізмів у китайськомовному політичному дискурсі, ми проаналізували промови голови КНР Сі Цзіньпіня. Нашою метою є проаналізувати структуру та функцію, які виконує окремий евфемізм та прослідкувати їх взаємозв'язок.

У сучасному політичному дискурсі евфемізми є одним з часто використовуваних лексичних засобів. Ми це пояснюємо тим, що багато політиків та політичних діячів усвідомлюють делікатність і важливість формулювань у своїх виступах, адже вони матимуть вплив на певний прошарок населення, а також часто хочуть вплинути на свідомість інших людей. Саме тому завуалювання деяких понять, що можуть справити негативний вплив, збентежити, зачіпити почуття, викликати небажану реакцію реципієнта вважається необхідною умовою досягнення правильного ефекту на аудиторію. Евфемізація проявляється в тому, що потенційно гострий соціальний контент¹ виражається в більш прийнятних формах, не втрачаючи при цьому початкового детонанта.

Спробуємо розглянути зазначені вище процеси на прикладах промов Сі Цзіньпіня. Досліджені одиниці є евфемістичними тому, що вони перекривають негативний денотат та перетворюють його на поняття, що є більш прийнятним або адекватно сприймається реципієнтами.

Для наочності дослідження, аналізовані приклади ми розподілили на такі тематичні групи:

- 1) війна;**
- 2) смерть, окремо виділяючи евфемізми на позначення хвороб;**
- 3) економічні проблеми**
- 4) соціальні проблеми.**

На нашу думку зазначені вище групи цілком охоплюють всі гострі проблеми сьогодення, які піддаються вуалюванню у сучасному китайськомовному політичному дискурсі.

3.1 Евфемізми на позначення смерті у китайськомовному політичному дискурсі

Зараз ми будемо досліджувати засоби, які реалізують поняття «смерть», а також виділимо їх структурні особливості та функції, які вони відіграють у китайському політичному дискурсі

Спостерігаючи останні події, що відбуваються у світі, ми вирішили проаналізувати цьогорічну промову голови КНР Сі Цзіньпіна під час робочого візиту до провінції Хубей з метою перевірки та контролю заходів профілактики епідемії коронавірусу нового типу COVID-19.

Ця промова відрізнялась за тематикою від попередньої, тож, окрім виокремлення функціонально-структурних особливостей евфемізмів у політичному дискурсі, маємо на меті дослідити тематичні групи евфемізмів, що зустрічаються у промовах.

Розглянемо використання завуальованої лексики на такому прикладі.

1. 向在这场疫情中不幸罹难的同胞、牺牲的一线工作人员，表示深切的哀悼！ - Xiàng zài zhè chǎng yìqíng zhōng bùxìng línàn de tóngbāo, xīshēng de yīxiàn gōngzuò rényuán, biǎoshì shēnqiè de āidào! – Я хотів би висловити свої щирі співчуття співвітчизникам, які, на превеликий жаль, загинули внаслідок цієї епідемії, а також всім працівникам, що пожертвували своїм життям надаючи першу допомогу захворілим.

У цьому реченні можна виділити відразу дві евфемістичні одиниці – 罹难 línàn – «загинули» та 牺牲 xīshēng – «що пожертвували своїм життям».

Аналіз контексту показує, що в цьому випадку обидві одиниці виражають значення 死 «смерть». Тим самим, у контексті, промовець бажає

не просто уникнути негативного забарвлення денотата, а ще й підкреслити своє співчуття до загиблих та їх сімей.

Розглянемо використання евфемізму 牺牲 *xīshēng*, що дослівно перекладається як «жертва, жертвувати життям». Використовуючи саме таку заміну, голова КНР підкреслює, що пишається відвагою тих людей, що загинули. Тим самим, промовець має на меті виразити вдячність та пробудити повагу до них в очах аудиторії.

Що стосується одиниці 罹难 *línàn*, то евфемістичну заміну було також використано з метою уникнення неприємної для реципієнта теми. У даному випадку евфемізм виступає дієсловом, більше того, ми можемо використати дослівний переклад прямого значення одиниці.

Ці евфемізми були використані з метою пом'якшити враження від поняття «смерть». В уяві майже всіх народів світу, поняття «смерть» окрім неприємних почуттів, особливо на політичній арені, може викликати паніку та недовіру до влади чи керівництва, що не може врегулювати ситуацію в країні. Розглядаючи контекст та умови, за яких проголошувалася промова, ми зрозуміли, що метою візиту голови КНР до провінції Хубей було заспокоїти народ та продемонструвати план дій уряду під час епідемії нової коронавірусної інфекції. Використання прямого значення 死 могло викликати зайве занепокоєння народу, саме тому з метою покращення загального враження від виступу та аби досягти правильної реакції аудиторії, було використано евфемістичну заміну.

Наступним розглянемо виступ голови КНР Сі Цзіньпіна на церемонії відкриття 73-ї відеоконференції Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я.

2. 新冠肺炎疫情突如其来, 现在已波及 210 多个国家和地区, 影响 70 多亿人口, 夺走了 30 余万人的宝贵生命。Xīnguān fèiyán yìqíng tūrúqílái, xiànzài yǐ bōjǐ 210 duō gè guójiā hé dìqū, yǐngxiǎng 70 duō yì rénkǒu, duó zǒule 30 yú wàn rén de bǎoguì shēngmìng. – *Раптовий спалах пневмонії, що викликана новою коронавірусною інфекцією, вже поширився на більше ніж 210 країн*

світу, вразила понад 7 мільярдів людей та забрав більше 300 000 дорогоцінних життів.

У наведеному вище реченні ми виділили дві евфемістичні заміни: 影响 *yǐngxiǎng* – *вразити, вплинути* та 夺走 *duó zǒu* – *забрати*. Проаналізувавши контекст, ми бачимо, що голова КНР розповідає про вплив коронавірусної інфекції нового типу, кількість заражених та померлих. Виходячи з цього, 影响 *yǐngxiǎng* позначає тих, хто захворів, а 夺走 *duó zǒu* – тих, хто помер. Явище «смерть» викликає негативні емоції, однак в сучасних умовах поширення нової інфекції, завуалюванню починає підлягати не тільки лексичні одиниці, пов'язані із смертю, а й одиниці, що пов'язані з хворобами та їх поширенням. Така тенденція спостерігається не тільки політиками Китаю, а й представниками різних країн.

Розглянемо кожний евфемізм окремо. 影响 *yǐngxiǎng* є дієсловом, що дослівно перекладається як «впливати». Похідне значення («захворіти» у даному випадку) впливає з контексту, саме дієслово “впливати” не має ніякого прямого зв'язку з поширенням хвороби. Тож, ми вважаємо, що таку заміну, що за змістом є далекою від оригінального денотату було використано з метою зробити більш очевидним негативне явище, про яке йдеться мова. Промовці наразі вдаються до евфемізації хвороб, бо вони є прямою загрозою життю людини, а у сучасній пандемічній ситуації, коли картина захворюваності стає гірше кожного дня, вони є способом запобігання паніки серед населення.

Значення, яке виражає 夺走 *duó zǒu*, відноситься до категорії «смерть». Дослівно дієслово перекладається як «грабувати, віднімати». Аналіз контексту показує, що 夺走 *duó zǒu* означає «помирати».

Ефект маскуванню та пом'якшення досягається за допомогою спеціально підібраного слова, що сприяє притупленню негативних емоцій та формуванню необхідного суспільної думки до тих невинних людей, що загинули внаслідок хвороби. Генералізація змісту відбувається у даному

випадку за рахунок використання слова з більш широкою семантикою. Семантична невизначеність готової номінації нейтралізує негативну оцінку, тому що «грабувати» не завжди означає «помирати». Навпаки, слово має зовсім інше пряме значення. Тому за допомогою такої заміни промовець намагався зменшити трагічний зміст з метою не привертати зайвої уваги до таких явищ.

Ми використали прямий переклад лексичної одиниці, тим паче, якщо перекласти вираз у контексті – 夺走生命 *duózǒu shēngmìng*, можемо знайти відповідний аналог в українській мові – забирати життя. Ця одиниця так само вуалює значення «помирати» в українській мові, що при даних умовах є адекватною та точною заміною.

Розглянемо ще одне речення, де вуалюється поняття «смерть».

3. 广大医务人员以对人民的赤诚和对生命的敬佑，争分夺秒，连续作战，承受着身体和心理的极限压力，很多人脸颊被口罩勒出血痕甚至溃烂，很多人双手因汗水长时间浸泡发白，有的同志甚至以身殉职。Guǎngdà yīwù rényuán yǐ duì rénmín de chíchéng hé duì shēngmìng de jìngyòu, zhēngfēnduómiǎo, liánxù zuòzhàn, chéngshòuzhe shēntǐ hé xīnlǐ de jíxiàn yālì, hěnduō rén liǎnjiá bèi kǒuzhào lēi chū xiě hén shènzhì kuìlàn, hěnduō rén shuāngshǒu yīn hànshuǐ cháng shíjiān jìnpào fā bái, yǒu de tóngzhì shènzhì yǐ shēn xùnzhi. – Велика кількість медичного персоналу дуже щиро, з повагою до людського життя продовжували цей бій не втрачаючи ні секунди дорогоцінного часу, витримуючи великий фізичний та психічний тиск. У багатьох з них через постійне носіння захисної маски виникали кровотечі, а іноді й глибокі рани на обличчі. У деяких через постійне носіння медичних рукавичок білили руки. А деякі з наших співвітчизників пожертвували своїм життям виконуючи професійний обов'язок.

У цьому реченні ми виділили евфемістичний зворот 以身殉职 *yǐ shēn xùnzhi* – жертвували своїм життям виконуючи професійний обов'язок. Цей вираз є прикладом використання ідіоматичного виразу чен'юй.

Ми проаналізували значення виразу з контексту, та перевірили значення виразу у фразеологічному словнику китайської мови, який дає наступне пояснення: *为实现某一目标而献出生命。为忠于本职工作而献出生命* – *wèi shíxiàn mǒu yī mùbiāo ér xiàn chū shēngmìng。 Wèi zhōngyú běnzhí gōngzuò ér xiàn chū shēngmìng。* – віддати життя заради якоїсь конкретної мети; віддати життя через відданість професії. Крім цього, ми проаналізували складові ієрогліфічні знаки виразу, та виокремили ієрогліф 殉 *xùn* – *жертвувати*. Розглядаючи значення ієрогліфа, як частини, що несе власне значення «смерть», значення «жертвувати» є менш конкретним, та може стосуватись не лише людських втрат, а і інших явищ та об'єктів. У цьому випадку, мовець вдався до генералізації денотата «смерть», замінивши його словом з більш широким значенням.

Такий аналіз дозволив нам віднести цей вираз до категорії «смерть». У фразеологічному виразі одиницю, яку виокремили на поняття «смерть» ми переклали виразом «пожертвувати», що в українській мові також є завуальованим зворотом на позначення смерті.

Для здійснення адекватного перекладу та визначення інтенції та емоційного забарвлення лексичної одиниці в контексті, ми також виділили іншу значущу одиницю, яка несе смислове навантаження – 职 *zhí* – *посада; службові зобов'язання*. Таким чином, ми можемо зробити адекватний переклад виразу *以身殉职 yǐ shēn xùnzhi* – *пожертвували своїм життям виконуючи професійний обов'язок*.

Використовуючи цей зворот, мовець прагне не лише приховати та пом'якшити значення «смерть», а ще й підкреслює свою повагу до загиблих, їх відвагу та хоробрість. Таким чином, слово з негативним значенням набуває зовсім протилежного значення. Якщо власне поняття «смерть» викликає почуття жалю та болю, то вираз «пожертвували своїм життям виконуючи професійний обов'язок» окреслює загиблих як «героїв» – це поняття викликає почуття гідності та поваги.

Крім цього, використання евфемістичного звороту дуже сильно відволікає реципієнта від значення денотата, що у нашому випадку є засобом досягнення необхідного враження на аудиторію.

Аналізуючи фразеологізми, що зустрічались у промовах Сі Цзіньпіна, ми дійшли до висновку, особливістю застосування 成语 при створенні евфемістичних зворотів є їх здатність повністю змінювати початкове значення денотата з негативного на позитивне, що допомагає політику справити «правильне» з його точки зору враження на реципієнта.

4. 第一次工业革命以来，人类利用自然的能力不断提高，但过度开发也导致生物多样性减少，迫使野生动物迁徙，增加野生动物体内病原的扩散传播。Dì yī cì gōngyè géming yǐlái, rénlèi lìyòng zìrán de nénglì bùduàn tígāo, dàn guòdù kāifā yě dǎozhì shēngwù duōyàng xìng jiǎnshǎo, pòshǐ yěshēng dòngwù qiānxǐ, zēngjiā yěshēng dòngwù tǐnèi bìngyuán de kuòsàn chuánbò. – *З часів першої науково-технологічної революції, експлуатація природи людиною безперерійно посилюється, що призвело до зменшення біологічного різноманіття, вимушеної міграції диких тварин та поширення їх організмом патогенних речовин.*

Для адекватного перекладу виразу на позначення «смерть», ми звернулися до семантики слова 减少 jiǎnshǎo та виділили наступне значення «зменшувати; скорочувати».

Вираз 生物多样性减少 shēngwù duōyàng xìng jiǎnshǎo ми переклали дослівно: *зменшення біологічного різноманіття*. Якщо розглянути приклад з точки зору контексту речення, його можна інтерпретувати, як вбивство тварин, що призвело до знищення деяких видів через надмірну експлуатацію людиною. 减少 jiǎnshǎo ж у даному випадку сильно нейтралізує значення вбивства тварин та робить вираз у цілому менш негативним за своїм значенням. Вдаючись до такого сильного маскуванню денотата, мовець має на меті відвернути загальну увагу від проголошеного явища.

При творенні евфемістичного звороту було використано прийом генералізації значення, тобто заміна похідного слова на те, що має більш ширшу семантику. У даному випадку, 减少 jiǎnshǎo може використовуватись не лише у словосполученні «зменшення біологічного різноманіття», а й у інших виразах, у зовсім іншому мовному контексті з абсолютно відмінним значенням.

5. 此时此刻，我们特别要向为抗击疫情而英勇献身的烈士们，向在疫情中不幸罹难的同胞们，表达深切的思念和沉痛的哀悼！Cǐ shí cǐ kè, wǒmen tèbié yào xiàng wèi kàngjí yìqíng ér yīngyǒng xiànshēn de lièshìmen, xiàng zài yìqíng zhōng bùxìng línàn de tóngbāomen, biǎodá shēnqǐè de sīniàn hé chéntòng de āidào! – У цей час, я особливо хотів би висловити свої глибокі співчуття та віддати пошану тим патріотам, що загинули смертю героя в боротьбі проти хвороби, співвітчизникам, які, на жаль, загинули під час епідемії!

У даному реченні ми виділили зворот 英勇献身 yīngyǒng xiànshēn – *що загинули смертю героя*. Розглянемо семантику частин цього виразу. 英勇 yīngyǒng має значення героїчний, відважний; героїзм, відвага, 献身 xiànshēn – присвятити своє життя.

За аналізом складових, вираз має невизначену семантику. Значення «помирати» було замінено на значення «віддавати, дарувати», що несе більш загальний зміст. Таким чином відбулася генералізація денотата з метою уникнути наймнування небажаного явища. Більш того, «віддавати, дарувати» має дуже позитивну конотацію, що не співпадає із емоційним забарвленням оригіналу.

英勇 yīngyǒng – “герой” додає ще більшого позитивного навантеження. Називаючи померлих «героями», мовець прагне досягти певної реакції публіки, а саме викликати відчуття поваги. Це значення посилюється ще й у контексті речення. До виразу додається 烈士们 lièshìmen, що має значення *патріот; герой, що жертвує своїм життям заради справи*. Таким чином, потужне позитивне значення «герой», яке мовець підкреслив двічі, повністю

замінює сумне, трагічне значення «смерть». Фокус уваги був переміщений на абсолютно інше явище, що викликає у реципієнта зовсім інші почуття.

Мовець вдався до такого прищому не лише аби приховати небажане явище, а для того, щоб справити конкретне враження на аудиторію.

Розглянемо ще один приклад, де дуже незвичним чином передається поняття «смерть».

6. 病毒突如其来, 疫情来势汹汹, 人民生命安全和身体健康面临严重威胁。 Bìngdú túxí ér zhì, yìqíng láishì xiōngxiōng, rénmín shēngmìng ānquán hé shēntǐ jiànkāng miànlín yánzhòng wēixié. – Вірус несподівано торкнувся кожного, епідемія продовжує свій наступ, безпека та здоров'я народу знаходиться під загрозою.

По-перше, слід виділити слово на позначення «смерть» – 威胁 wēixié загроза. За аналізом контексту, ми можемо визначити, що промова була зачитана в часи світової епідемії.

Окрім смерті, люди завжди уникали вживання слів, пов'язаних із хворобами, і наразі ця тенденція зростає. Люди розуміють, що нове серйозне захворювання може призвести до смерті, тож все частіше уникають цієї теми. У нашому контексті, ми переклали 威胁 wēixié як загроза у значенні «те, що загрожує здоров'ю людини та може призвести до летального наслідку».

І хоча 威胁 wēixié як загроза має свого роду негативний відтінок, він не сприймається так трагічно, як «смерть», тож у цьому випадку трішки покращує, однак зовсім не нейтралізує негативного значення. Ми можемо віднести дану лексичну одиницю до ряду евфемістичних зворотів тому, що вона вуалює одиницю мови, яка може викликати в реципієнта негативні емоції, ефект досягається за допомогою зниження категоричності при констатації фактів.

При перекладі ми намагалися зберегти відтінок невизначеності зворота, та зробити переклад адекватним, тож за контекстом підібрали в українській

мові еквівалент «загроза життю людини», яке в нашій мові також є зворотом на позначення денотату «смерть».

Другий вираз, який ми виокремили у цьому реченні – 突襲而至 *túxí ér zhì* несподівано торкнувся кожного. Він не використовується для позначення смерті, однак відноситься до хвороби. Аби зрозуміти як, ми звернулися до семантики виразу, де 突襲 *túxí* перекладається як *набіг, рейд, несподівана атака*, а 至 *zhì* може мати такі значення: 1) приходити; досягати; 2) доходити до межі (апогею); досягати найвищої точки, розвиватися до межі; 3) поширюватися; реалізуватися; наступати; 4) доводити до досконалості. Саме 至 *zhì* несе завуальоване значення.

Після аналізу контексту, ми підібрали до 至 *zhì* найвдаліший аналог – торкнутися, бо в українській мові зустрічається вираз «хвороба торкнулась». Також, наш аналог зберігає евфемістичність одиниці китайської мови.

Щодо інтенції мовця до вуалювання у цьому реченні, то евфемізація була використана з метою уникнення трагічної теми. Ця мета досяглася за рахунок пом'якшення оригінального значення.

Отже, нами було проаналізовано засоби на позначення «смерть» у китайському політичному дискурсі. Більша частина евфемістичних виразів на цю тему пом'якшують значення денотата з метою його нейтралізації негативного впливу на реципієнта. Однак, деякі з них застосовують для створення позитивного враження від почутого. Що стосується структури, вирази на позначення значення «смерть» є іменниками та дієсловами широкого значення, а також фразеологізмами.

3.2 Евфемізми на позначення війни у китайськомовному політичному дискурсі

Розглянемо засоби та причини вуалювання значення «війна». Воно пов'язане з групою «смерть», бо війна завжди призводить до людських втрат, тож ми маємо на меті прослідкувати схожість евфемістичних структур і функцій понять «війна» та «смерть».

Розглянемо, наприклад, виступ голови КНР Сі Цзіньпіна на конференції дружнього обміну між Китаєм та Японією, що була присвячена укріпленню китайсько-японських відносин. У своїй промові, голова КНР наголосив на важливості розвитку мирних стосунків між державами-сусідами, особливу увагу приділивши історичному розвитку відносин між країнами. Як приклад Сі Цзіньпін наводив роки війни китайського народу проти японських загарбників.

1. 近代以后, 由于日本走上对外侵略扩张道路, 中日两国经历了一段 惨痛历史, 给中国人民带来了深重灾难。Jīndài yǐhòu, yóuyú rìběn zǒu shàng duìwài qīnlüè kuòzhāng dàolù, zhōng rì liǎng guó jīnglì le yīduàn cǎntòng lìshǐ, gěi zhōngguó rénmin dàiláile shēnzhòng zāinàn. – В період нової історії, через те, що Японія ступила на шлях відкритої агресії та експансії, як Китай, так і Японія пережили дуже трагічні часи, що принесли китайському народу катастрофічні наслідки.

У цьому випадку, прикладом евфемізму слугує вираз 一段惨痛历史 yīduàn cǎntòng lìshǐ – дуже трагічні часи. Якщо розглянути інтенцію промовця у конкретному середовищі та контексті, можемо інтерпретувати цей вираз як один із засобів замаскувати значення «війна». Аби завуалювати це значення, мовець використав більш загальний та описовий вираз, тобто генералізацію змісту. У зв'язку з тим, що офіційний захід, де було використано цей евфемізм, присвячено налагодженню відносин між двома країнами, а саме, між Китаєм та Японією, можемо зробити висновок, що вираз було використано з метою пом'якшення ситуації загалом та уникнення конфліктних тем, однією з яких на міжнародній арені і є війна.

На конкретному прикладі ми бачимо, що значення «війна» передали цілим виразом 一段惨痛历史 yīduàn cǎntòng lìshǐ «дуже трагічні часи». Такий описовий вираз справив би на аудиторію менш трагічне враження на аудиторію ніж пряме використання слова 战争 «війна».

Розглядаючи ту саму промову голови КНР, можемо помітити ще одну ефвемістичну одиницю на позначення «війна», а саме, у наступному реченні:

2. 中国高度重视发展中日关系，尽管中日关系历经风雨，但中方这一基本方针始终没有改变，今后也不会改变。Zhōngguó gāodù zhòngshì fāzhǎn zhōng rì guānxì, jǐnguǎn zhōng rì guānxì lìjīng fēngyǔ, dàn zhōngfāng zhè yī jīběn fāngzhēn shǐzhōng méiyǒu gǎibiàn, jīnhòu yě bù huì gǎibiàn. – *Китай приділяє багато уваги розвитку китайсько-японських відносин. І хоча у відносинах між нашими країнами зустрічались випробування та труднощі, однак цей основний політичний курс ніколи не змінювався та не зміниться.*

На позначення семантики слова «війна» у цьому реченні можемо виокремити слово 风雨 fēngyǔ, яке ми переклали як «випробування та труднощі». У даному випадку, ефвемістичну заміну було використано так само з метою уникнення конфліктної теми. Розглянемо одиницю 风雨 fēngyǔ окремо, дослівний переклад якої звучить як «вітер та дощ».

Якщо поглянути на семантику лексичної одиниці в китайських словниках, 风雨 може застосовуватись як метафора лиха та поганої ситуації, так як 风 та 雨 окремо самі собою позначають несприятливі обставини. Цікаво зазначити, що такого типу ефвемістичні заміни можуть викликати труднощі при перекладі. Дослівний переклад («між нашими країнами зустрічались і дощ, і вітер») може бути не дуже вдалим з точки зору сприйняття україномовною аудиторією. З метою зробити більш переклад більш сприйнятливим, ми дослідили контекст та підібрали аналог, схожий за структурою і змістом з оригіналом.

Ця ефвемістична одиниця 风雨 fēngyǔ є іменником та відіграє функцію уникнення конфліктної теми (у даному випадку – «війна») для покращення загального враження від промови. Таке пом'якшення змісту лексичної одиниці повністю нейтралізує негативне значення денотата.

Вище ми проаналізували лише два приклади використання головою КНР ефвемізмів з виступу на конференції, та використання обох зумовлено

бажанням пом'якшити загальне враження аудиторії від почутого та аби у промові уникнути виразів, які могли б викликати негативні, болісні почуття. Обидві одиниці приховували значення «війна». Це може бути зумовлено контекстом та ситуацією в якій проголошувалася промова. Її основною метою було продемонструвати як змінилися відносини між Китаєм та Японією у історичному розрізі, тобто від війни до миру. Однак, через те, що захід був присвячений річниці перемоги над японськими загарбниками, уникнення теми воєнних дій було неможливе. Тож, загальне враження від промови мало бути позитивним, а застосування слова «війна» могло вплинути на нього, саме тому була використана евфемістична заміна.

Якщо проаналізувати обидві одиниці з точки зору семантики, важливо зазначити що евфемістична заміна у цьому випадку посилює смислову невизначенність.

Війна – це трагічна подія, що пов'язана зі смертю, кровопролиттям. Вона викликає неприємні почуття та емоції в мовному сприйнятті людей. З точки зору дипломатії та політики, тема війни завжди викликає значний резонанс в суспільстві, тому для пом'якшення агресії військових дій використовуються евфемізми. Як ми можемо побачити на прикладах, у китайськомовному політичному дискурсі зазвичай вдаються до *генералізації* цього значення.

3.3 Евфемізми на позначення економічних проблем у китайськомовному політичному дискурсі

Розглянемо евфемістичні структури, які було виділено з промови Сі Цзіньпіна на позначення економічних проблем. Ця група є досить великою, через концентрацію Китаю на економічному розвитку, а також через успіхи, які вже було досягнуто.

1. 这次疫情，短期内会给湖北经济社会发展带来**阵痛**，但不会影响经济稳中向好、长期向好的基本面。Zhè cì yìqíng, duǎnqí nèi huì gěi húběi jīngjì shèhuì fāzhǎn dài lái zhèntòng, dàn bù huì yǐngxiǎng jīngjì wěn zhōng xiàng hǎo,

chángqí xiàng hǎo de jǐběn miàn. – Ця епідемія за дуже короткий час може викликати труднощі у соціально-економічному розвитку провінції Хубей, однак не може вплинути на наш основний напрям розвитку, а саме розвиток економічної стабільності у довготривалій перспективі.

У зазначеному вище реченні ми знайшли евфемізм 阵痛 zhèntòng - труднощі. У такому випадку задля визначення тематичної групи евфемізму, ми звернулися до контексту, через те, що саме поняття «проблема», яке бажали завуалювати за допомогою лексичної одиниці 阵痛 zhèntòng, є дуже широким та не конкретним. Однак це дозволяє нам встановити інтенцію промовця до використання евфемії, а саме бажання відвернути увагу від якогось негативного явища за допомогою ще більшої генералізації змісту денотата.

За змістом виразу 经济社会发展带来阵痛 jīngjì shèhuì fāzhǎn dài lái zhèntòng – викликати труднощі у соціально-економічному розвитку, ми можемо зробити висновок, що 阵痛 zhèntòng відноситься саме до соціальної та економічної сфер. Ми визначили цей вираз до групи саме «економічних проблем», бо контекст речення загалом стосується необхідності покращення саме економічної ситуації в Китаї.

Проаналізувавши переклад лексичної одиниці 阵痛 zhèntòng у декількох словниках, бачимо, що лексична одиниця відноситься до медичної термінології та позначає «перейми, гостру, спастичну біль». У контексті речення, хоча промовець намагається уникнути прямого називання конкретної проблеми економічного розвитку, однак за допомогою такого метафоричного виразу надає оригінальному значенню певної гостроти, серйозності та драматичності. Використання прямого значення, так само як і дослівного перекладу у даному випадку було б недоречним, тому після аналізу контексту речення, при перекладі підбирали смисловий аналог.

2. 这次疫情防控凸显了城乡社区的重要作用，也暴露出基层社会治理的短板和不足。Zhè cì yìqíng fáng kòng tūxiǎnle chéngxiāng shèqū de zhòngyào zuòyòng, yě bàolù chū jīcéng shèhuì zhìlǐ de duǎn bǎn hé bùzú. – Під час

профілактики та боротьби з епідемією, ми побачили ту важливу роль, яку відіграють місцеві громади у містах та селах, а також виявили слабкі місця та недоліки системи управління громадами.

У наведеному реченні можна виділити наступні евфемістичні заміни: 短板 *duǎn bǎn* - слабкі місця, 不足 *bùzú* - недоліки.

За контекстом можна визначити, що слова 短板 *duǎn bǎn* та 不足 *bùzú* також використовуються для позначення смислу «суспільні проблеми». Ми цк виявили за допомогою контекстуального аналізу виразу 社会治理的短板和不足 *shèhuì zhìlǐ de duǎn bǎn hé bùzú* слабкі місця та недоліки управління громадами. Ми вважаємо, що заміну було використано з метою нейтралізації негативної оцінки денотата, через те, що евфемістична заміна надає певної смислової невизначеності, а також аби уникнути недоречної конкретизації негативних явищ. Мотив, яким керувався оратор у даному випадку, може бути спробою замаскувати проблеми управління поточної місцевої влади аби не викликати загального суспільного засудження народом та аби не дозволяти народіві країни сумніватися у діях влади. Саме по собі значення «проблема» вже не є конкретизованим поняттям, а використання евфемістичної заміни додає ще більшої розпливчатості змісту та ще більше дозволяє не привертати увагу слухача аби уникнути зайвих питань з цього приводу.

Якщо розглянути прямий переклад цих двох лексем, побачимо, що 短板 *duǎn bǎn* має такі значення: 1) вузьке місце; 2) коротка дошка; 3) слабке місце; 不足 *bùzú* - 1) дефіцит; 2) не варто щось робити; 3) недолік.

Обидві лексичні одиниці є багатозначними, тому при перекладі ми обирали найбільш доречний, стилістично коректний варіант перекладу з огляду на функціонально-семантичне навантаження та контекст цих елементів промови. У цьому випадку використовуємо функціональний аналог як варіант перекладу. Що стосується структури цих одиниць, обидві вони є іменниками, як і еквівалент, підібраний при перекладі.

Розглянемо приклад з промови Сі Цзіньпіна від 31 жовтня 2020 року, де голова КНР коментував декілька основних питань, що стосуються національної середньо- та довгострокової стратегії економічного та соціального розвитку.

3. 新冠肺炎疫情全球大流行使这个大变局加速变化，经济全球化遭遇逆流，保护主义、单边主义上升，世界经济低迷，国际贸易和投资大幅萎缩，给人类生产生活带来前所未有的挑战和考验。Xīnguān fèiyán yìqíng quánqiú dà liúxíng shǐ zhège dà biànjú jiāsù biànhuà, jīngjì quánqiú huà zāoyù nìliú, bǎohù zhǔyì, dān biān zhǔyì shàngshēng, shìjiè jīngjì dīmí, guójì màoùyì hé tóuzī dàfú wěisuō, jǐ rénlei shēngchǎn shēnghuó dài lái qián suǒ wèiyǒu de tiǎozhàn hé kǎoyàn. Глобальна пандемія, спричинена новою коронавірусною інфекцією, пришвидшила ці зміни. Процес економічної глобалізації значно сповільнився, посилилася роль протекціонізму та унілатералізму, світова економіка знаходиться у стані застою, а обсяги міжнародної торгівлі та інвестицій значно скоротились, що призвело до нових викликів та випробувань для народу.

У реченні ми виділили три евфемістичні заміни, а саме 逆流 nìliú, 经济低迷 jīngjì dīmí, 萎缩 wěisuō. Якщо розглянути семантику цих одиниць у контексті речення, ми бачимо, що всі вони позначають економічну кризу.

У випадку з 经济低迷 jīngjì dīmí, ми знайшли відповідний еквівалент в українській мові, а саме «економічний застій, економічний спад», що також є евфемістичним зворотом для поняття «економічна криза». Слово «спад» чи «застій» не так гостро сприймаються реципієнтом як «криза», та несуть більш нейтральне емоційне забарвлення. Ми можемо зробити висновок, що мовець вдався до заміни з метою збільшення смислової невизначеності. Небажане значення 经济危机 jīngjìwéijī було замінено виразом з більш загальною, широкою семантикою 经济低迷 jīngjì dīmí – економіка у стані застою. Евфемістичний ефект досягається за допомогою використання генералізації оригінального значення.

Розглядаючи *逆流 nìliú*, ми не можемо знайти відповідний еквівалент в мові перекладу, тож звернулися до словника аби поглянути на семантику слова в китайській мові. В мові оригіналу *逆流 nìliú* має такі значення: 1) плисти, рухатися проти течії; 2) повертати назад; 3) зворотна/зустрічна течія. Як ми бачимо, пряме значення лексичної одиниці, що була використана для заміни, зовсім відрізняється та не пов'язане з похідним значенням. Ми вважаємо, що саме така заміна була використана, аби уникнути теми «економічна криза». Більше того, таке далеке від похідного значення перешкоджає адекватному та швидкому сприйняттю змісту реципієнтом, тоді як пряме використання «економічна криза» одразу привернуло б увагу публіки та, у даному контексті, могло б викликати суспільний резонанс.

Що стосується перекладу, через те, що дослівний переклад був би дуже незрозумілим для україномовного слухача (*«економічна глобалізація рухається проти течії»*), ми проаналізувавши контекст речення, намагалися підібрати більш доречний та адекватний аналог в українській мові (*«процес економічної глобалізації сповільнився»*), який би і виражав правильну інтенцію промовця, і приховував та пом'якшував зміст оригіналу.

Під час аналізу наступної одиниці на позначення поняття «криза» – *萎縮 wěisuō*, ми також звернулися до семантики цього слова у китайській мові, де воно має наступні значення: 1) в'янути; атрофія; 2) занепадати; спад. Значення лексичної одиниці дуже схоже з *经济低迷 jīngjì dīmí*, у якому *低迷 dīmí* так само виражає смисл “застій, спад”. Тобто, *萎縮 wěisuō* так само має більш нейтральний та загальний зміст, аніж *危机 wēijī* - криза, та збільшує смислову невизначеність. Ми вважаємо, що використання заміни у цьому випадку було зумовлено необхідністю відвернути загальну увагу реципієнта від небажаного значення «криза», застовуючи генералізацію змісту.

Що стосується перекладу, то ми намагалися підібрати більш відповідний аналог в українській мові, однак залишаючи значення «криза» завуальованим. При перекладі ми не вдавалися до зміни частини мови, в

оригіналі 萎缩 wěisuō є дієсловом, тож ми передали його значення дієсловом «скоротитись».

4. 同时, 我国发展不平衡不充分问题仍然突出, 创新能力不适应高质量发展要求, 农业基础还不稳固, 城乡区域发展和收入分配差距较大, 生态环保任重道远, 民生保障存在短板, 社会治理还有弱项。 Tóngshí, wǒguó fāzhǎn bù pínghéng bù chōngfèn wèntí réngrán túchū, chuàngxīn nénglì bù shìyìng gāo zhìliàng fāzhǎn yāoqiú, nóngyè jīchǔ hái bù wěngù, chéngxiāng qūyù fāzhǎn hé shōurù fēnpèi chājù jiào dà, shēngtài huánbǎo rènzhòngdàoyuǎn, mínshēng bǎozhàng cúnzài duǎn bǎn, shèhuì zhìlǐ hái yǒu ruòxiàng. – У той же час, проблема незбалансованого та неповномірного розвитку Китаю все ще знаходиться на першому плані, інноваційний потенціал не відповідає вимогам високоякісного розвитку, фундамент сільського господарства все ще не міцний, різниця розвитку міст та сіл, а також розрив рівня доходів все ще дуже значний, питання охорони навколишнього середовища все ще залишається не вирішеним. Крім того, існують недоліки в системі забезпечення матеріальних умов життя народу, та слабкі місця в системі соціального управління.

У реченні можемо виділити одразу декілька евфемістичних зворотів, що відносяться до різних тематичних груп.

Для того, аби краще зрозуміти сферу евфемізації наступного звороту, ми одразу пропонуємо розглянути її в контексті. 农业基础还不稳固 nóngyè jīchǔ hái bù wěngù фундамент сільського господарства не міцний. Під 基础 jīchǔ – фундамент – зазвичай розуміють фінансову основу для чого-небудь. У нашому випадку, фінансова основа розвитку сільського господарства не є стабільною, тож ми можемо віднести цей зворот до групи евфемізмів на позначення «економічних проблем». Частину виразу, що вказує саме на економічну сферу застосування, ми вже визначили, розглянемо прояв значення «проблеми» в обраному нами звороті. Для цього звернемося до семантики 稳固 bù wěngù, що має наступні значення: міцний; стабільний;

стабілізуватися. Тож, протилежне до нього значення, виражене 不 *bù*, дозволяє нам перекласти 不穩固 *bù wěngù* як не стабільний, не міцний. Значення цього виразу має абсолютно нейтральне значення, порівняно з застосуванням оригінального значення, наприклад 问题 *wèntí* – проблема, що сприймається аудиторією більш критично.

Зважаючи на дуже загальне та віддалене від денотата значення компонентів звороту, ми можемо зробити висновок, що і зворот в цілому має дуже нейтральне та віддалене від оригінального значення, бо як 基础 *jīchǔ* – фундамент, так і 不穩固 *bù wěngù* у іншому контексті можуть існувати у зовсім інших значеннях. У такому випадку, метою мовця було уникнути називання проблеми аби не привертати до неї зайвої уваги. При формуванні звороту були підібрані дуже нейтральні за значенням компоненти, тож і значення звороту в цілому набуло абсолютно нейтрального забарвлення. Такі універсальні за значенням складові перешкоджають адекватному розумінню проблеми в цілому, таким чином успішно виконуючи функцію вуалювання та приховання небажаної дійсності.

5. 当前，疫情还在全球蔓延，世界经济深度衰退、国际贸易和投资大幅萎缩、国际金融市场动荡、国际交往受限、经济全球化遭遇逆流等问题纷纷涌现，我们必须在一个更加不稳定不确定的世界中谋求发展。Dāngqián, yìqíng hái zài quánqiú mànyán, shìjiè jīngjì shēndù shuāituì, guójì màoùyì hé tóuzī dàfú wěisuō, guójì jīnróng shìchǎng dòngdàng, guójì jiāowǎng shòu xiàn, jīngjì quánqiú huà zāoyù nìliú děng wèntí fēnfēn yǒngxiàn, wǒmen bìxū zài yīgè gèngjiǎ bù wěndìng bù quèdìng de shìjiè zhōng móuqiú fāzhǎn. – Наразі, епідемія активно поширюється по всьому світу. Один за один виникають такі проблеми, як глибока рецесія світової економіки, значне скорочення обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій, нестабільність міжнародного фінансового ринку, обмеження міжнародних обмінів, сповільнення економічної глобалізації, однак ми все ж таки маємо ще більше прагнути до розвитку у ці нестабільні, невизначені часи, які переживає весь світ.

У реченні ми виділили чотири евфемістичні звороти на позначення економічних проблем, а саме 衰退 *shuāituì* – *рецесія*, 萎缩 *wěisuō* – *скорочення*, 动荡 *dòngdàng* – *нестабільність*, 逆流 *nìliú* – *сповільнення*.

Розглянемо приклад застосування 衰退 *shuāituì*. Для адекватного перекладу виразу у контексті, ми звернулися до словника. 衰退 *shuāituì* має наступні значення: слабшати, занепадати; в'янути; занепадати; рецесія, спад. Шляхом аналізу контексту, ми підібрали економічний термін, який розкриває сутність позначуваного поняття, та вуалює значення денотата. Таким чином, відбувається свого роду підміна оригінального значення виразом, що має більш нейтральне смислове забарвлення. Більш того, саме застосування професійних термінів може слугувати засобом евфемізації, бо дуже часто такі терміни є незрозумілими чи незнайомими для аудиторії, тож увага на цьому явищі часто не фокусується.

Для розуміння значення 动荡 *dòngdàng* у контексті речення, необхідно спочатку розглянути семантику слова. За великим китайсько-російським словником, 动荡 *dòngdàng* має наступні значення: нестійкість, хиткість, нестабільність; потрясіння; гойдатися, коливатися; неспокійний, тривожний. Різні варіанти перекладу цього слова не мають жодного зв'язку з саме економічною тематикою, тож ми вже можемо зробити висновок, що мовець вдався до прийому генералізації денотата. Більш того, було підібране слово, що може мати різне значення у різних контекстах сприяє збільшенню смислової невизначеності – мовець не тільки уникає назви економічної проблеми, але й згадування її у своїй промові загалом. Реакція на значення 经济动荡 *jīngjì dòngdàng* – *економічна нестабільність* привертає менше уваги аудиторії, та сприймається менш категорично, порівнюючи наприклад з 经济危机 *jīngjì wēijī* *економічна криза*.

При перекладі ми проаналізували контекст речення та врахували евфемістичне забарвлення виразу, тож підібрали адекватний аналог

«економічна нестабільність», що в українській мові також є засобом вуалювання терміну «економічна криза».

6. 从国内看，我国经济正处在转变发展方式、优化经济结构、转换增长动力的攻关期，面临着结构性、体制性、周期性问题相互交织所带来的困难，加上新冠肺炎疫情冲击，经济运行面临较大压力。Cóng guónèi kàn, wǒguó jīngjì zhèng chù zài zhuǎnbiàn fāzhǎn fāngshì, yōuhuà jīngjì jiégòu, zhuǎnhuàn zēngzhǎng dònglì de gōngguān qī, miànlínzhe jiégòu xìng, tǐzhì xìng, zhōuqí xìng wèntí xiānghù jiāozhī suǒ dài lái de kùnnán, jiā shàng xīnguān fèiyán yìqíng chōngjí, jīngjì yùnxíng miànlín jiào dà yālì. – Якщо поглянути з точки зору внутрішньої ситуації у країні, економіка Китаю переживає критичний період трансформації режиму розвитку, оптимізації економічної структури та трансформації темпу зростання, стикається з труднощами, спричиненими взаємозв'язком структурних, інституційних та циклічних проблем, а також наслідками нової епідемії коронавірусної інфекції нового типу, економіка переживає значний тиск.

У реченні ми виділили одразу два евфемістичних звороти на позначення економічних проблем – 困难 kùnnán – труднощі, та 较大压力 jiào dà yālì значний тиск. Розглянувши семантику цих лексичних одиниць окремо, без контексту речення, ми бачимо, що вирази мають дуже широку семантику та можуть використовуватися не лише на позначення економічних явищ. Евфемістичний ефект досягається за допомогою так званого «розпилення» змісту денотата, тобто його генералізації, коли мовець використовує слово із більш широким значенням, замість слова з конкретно визначеним. Така невизначеність складова такого роду найменувань перешкоджає адекватному розумінню подій, про які йде мова.

Проаналізувавши контекст, ми побачили, що як 困难 kùnnán, так і 较大压力 jiào dà yālì описують економіку. Ці слова надають значенню «економічна проблема» невизначеності, трішки нейтралізує негативний зміст денотата.

Також, ці слова допомагають мовцю уникнути найменування негативного явища.

Проаналізувавши групу виразів на позначення групи «економічні проблеми», ми прослідкували структуру таких зворотів, а саме частіше за все ними виступають іменники, рідше дієслова із широкою семантикою. Іноді, промовець вдався до описування явища, яке необхідно було завуалювати. Що стосується функцій, то політики вдаються до евфемізації економічних явищ з метою уникнути найменування негативних явищ, нейтралізувати негативне значення з метою справити на реципієнта певне враження.

3.4 Евфемізми на позначення соціальних та суспільних проблем у китайськомовному політичному дискурсі

Розглянемо евфемістичні звороти на позначення соціальних та суспільних проблем. Ця група є дещо ширшою за семантикою та може включати в себе багато галузей людської діяльності, які частіше за всі вдаються до вуалювання.

1. 要扩大人力资本投入，使更多 普通劳动者 通过自身努力进入中等收入群体。Yào kuòdà rénlì zīběn tóurù, shǐ gèng duō pǔtōng láodòng zhě tōngguò zìshēn nǚlì jìnrù zhōngděng shōurù qúntǐ. – Нам необхідно розширити інвестиції у людський капітал, аби ще більше звичайних робітників своїми зусиллями могли увійти до групи із середнім рівнем доходу.

Проаналізувавши зміст речення загалом, бачимо, що виразом 普通劳动者 pǔtōng láodòng zhě промовець хотів замаскувати певну «соціальну групу», у нашому випадку – люди, рівень доходу яких є нижчим від середнього, тобто, бідняків.

Мовець використав евфемізацію, аби уникнути однієї з найбільш гострих соціальних тем не тільки в Китаї, а й в усьому світі – класової нерівності. Більш того, до денотату з негативним значенням було підібрано аналог з більш позитивним значенням. Це підкреслює бажання та інтенцію

мовця вплинути на свідомість аудиторії та справити правильне, вигідне для нього враження.

Ми використали дослівний переклад для відображення евфемістичної одиниці, не змінюючи конструкції, порядку слів та лексичного складу оригіналу.

Так як вся промова, у якій ми визначили попередній евфемістичний зворот, була присвячена соціальним суспільним проблемам, у наступному реченні можемо побачити евфемізацію однієї із них.

2. 第一次工业革命以来，人类利用自然的能力不断提高，但过度开发也导致生物多样性减少，迫使野生动物迁徙，增加野生动物体内病原的扩散传播。Dì yī cì gōngyè gémìng yǐlái, rénlèi lìyòng zìrán de nénglì bùduàn tígāo, dàn guòdù kāifā yě dǎozhì shēngwù duōyàng xìng jiǎnshǎo, pòshǐ yěshēng dòngwù qiǎnxǐ, zēngjiā yěshēng dòngwù tǐnèi bìngyuán de kuòsàn chuánbò. – З часів першої науково-технологічної революції, експлуатація природи людиною безперерійно посилюється, що призвело до зменшення біологічного різноманіття, вимушеної міграції диких тварин та поширення їх організмом патогенних речовин.

Вираз 生物多样性减少 shēngwù duōyàng xìng jiǎnshǎo ми переклали дослівно: зменшення біологічного різноманіття. Якщо розглянути приклад з точки зору контексту речення, його можна інтерпретувати, як вбивство тварин, що призвело до знищення деяких видів через надмірну експлуатацію людиною.

Через те, що останнім часом до проблем глобального масштабу, що пов'язані з природокористуванням, всі країни світу приділяють особливу увагу, евфемізація таких явищ є необхідною на вищих рівнях, бо такі явища завжди привертають до себе дуже багато уваги та суспільний резонанс. Більше того, політик, який приділяє увагу таким питанням отримує більшу прихильність народу. У даному випадку було підібрано евфемістичний зворот з більш нейтральним значенням, щоб не привертати зайву увагу до гострих соціальних питань.

Розглянемо приклад використання евфемізмів для вуалювання соціальних проблем суспільства.

3. 要加强力量薄弱地区防控，统筹做好各市州防疫工作，积极协调对口支援省份，重点加大对确诊病例较多市州和医疗力量薄弱市州的支持力度。
 Yǐ shēn xùnzhi yào jiāqiáng lìliàng bóruò dìqū fáng kòng, tǒngchóu zuò hǎo gèshì zhōu fángyì gōngzuò, jījí xiétiao duìkǒu zhīyuán shèngfèn, zhòngdiǎn jiā dà duì quèzhěn bìnglì jiào duō shì zhōu hé yīliáo lìliàng bóruò shì zhōu de zhīchí lìdù. –
 Необхідно посилити профілактику та контроль слабких регіонів, всебічне планування заходів боротьби з епідемією у всіх містах та провінціях, активно координувати співпрацю між провінціями, зосередитись на збільшенні підтримки містам та провінціям з порівняно великою кількістю підтверджених випадків захворювання, а також містам та провінціям з нерозвиненою медичною системою.

У реченні ми виділили два вирази: *薄弱地区 bóruò dìqū* – *слабкі регіони* та *医疗力量薄弱 yīliáo lìliàng bóruò shì* – *нерозвинена медична система*.

Розглянемо перший евфемістичний зворот – 薄弱地区 bóruò dìqū – слабкі регіони. Якщо розглянути семантику слова 薄弱 bóruò, воно має наступні значення: слабкий, немічний; крихкий, тонкий. У даному контексті, *薄弱地区 bóruò dìqū* має дуже невизначену семантику. У загальному контексті речення ми можемо визначити наступні потенційні значення:

- 1) *нерозвинена медична система;*
- 2) *слабкий економічний розвиток.*

Серед прикладів, що ми розглядали раніше, цей приклад є одним з найпомітніших прикладів вираження невизначеності, бо навіть за контекстом важко виділити про яку саме соціальну проблему намагається описати промовець. Евфемістичний ефект досягається за допомогою засобу «розпилення» смислового навантаження, тобто генералізацією. Більш того, вираз також має абсолютно нейтральний зміст. Політик не хоче акцентувати

уваги на недоліки в медичній, наприклад, системі, бо це може сприйматися публікою як недолік у його методах керівництва та викликати недовіру народу.

Наступний вираз *医疗力量薄弱 yīliáo lìliàng bóruò* – *нерозвинена медична система* має більш конкретний зміст, хоча мають спільне слово на позначення «соціальних проблем» – *薄弱 bóruò*. Більша конкретика виразу в цілому досягається за допомогою словарного оточення слова. *医疗力量 yīliáo lìliàng* – *слабка медицина* уточнює, що у реченні йдеться саме про проблеми медичної системи. *薄弱 bóruò* надає виразу більш нейтрального значення, ніж *社会问题 shèhuì wèntí* – соціальні проблеми, що справляє негативне враження на реципієнта. Мовець використовує такий зворот для уникнення найменувань конкретних реальних проблем, які наявні у медичній системі. Використання *薄弱 bóruò* – слабкий вуалює та трішки пом’якшує оригінальне значення денотата, більш того такий зворот приверне до себе меншу увагу аудиторій, ніж пряме використання *问题 wèntí* – проблема. Тож, ми бачимо що мовець не тільки намагався генералізувати явища, а ще й уникнути привертання публічної уваги до описуваного явища.

Після аналізу складових одиниць виразу та виокремлення одиниці, що має евфемістичне значення, ми переклали *医疗力量薄弱 yīliáo lìliàng bóruò shì* – *нерозвинена медична система* шляхом підбору контекстуального аналогу. Сміслова невизначеність виразу при перекладі була збережена, ми виразили її словом «нерозвинена».

4. 同时，我国发展不平衡不充分问题仍然突出，创新能力不适应高质量发展要求，农业基础还不稳固，城乡区域发展和收入分配差距较大，生态环保任重道远，民生保障存在短板，社会治理还有弱项。 Tóngshí, wǒguó fāzhǎn bù pínghéng bù chōngfèn wèntí réngrán túchū, chuàngxīn nénglì bù shìyìng gāo zhìliàng fāzhǎn yāoqiú, nóngyè jīchǔ hái bù wěngù, chéngxiāng qūyù fāzhǎn hé shōurù fēnpèi chājù jiào dà, shēngtài huánbǎo rènzhòngdàoyuǎn, mínshēng bǎozhàng cúnzài duǎn bǎn, shèhuì zhìlǐ hái yǒu ruòxiàng. – У той же час,

проблема незбалансованого та неповномірного розвитку Китаю все ще знаходиться на першому плані, інноваційний потенціал не відповідає вимогам високоякісного розвитку, фундамент сільського господарства все ще не міцний, різниця розвитку міст та сіл, а також розрив рівня доходів все ще дуже значний, питання охорони навколишнього середовища все ще залишається не вирішеним. Крім того, існують недоліки в системі забезпечення матеріальних умов життя народу, та слабкі місця в системі соціального управління.

У реченні можемо виділити одразу декілька евфемістичних зворотів, що відносяться до різних тематичних груп.

Наприклад, зворот *收入分配差距 shōurù fēnpèi chājù* – розрив між рівнями доходу, у даному випадку та контексті вказує на дуже чутливу та резонансну у наш час проблему – класову нерівність. Питання класової нерівності завжди займало особливе місце серед соціальних проблем Китаю, тож до вираження цього значення політики, зазвичай, підходять дуже обережно, або уникають його взагалі.

З метою пом'якшення негативної реакції аудиторії до проголошеної проблеми, мовець застосував вираз *收入分配差距 shōurù fēnpèi chājù* – розрив між рівнями доходу, де саме значення нерівності передається одиницею *差距 chājù* «розрив», яке саме по собі може мати і негативний відтінок, однак у складі виразу, він стає більш нейтральним для слухача та не викликає обурення. Ми можемо назвати таку заміну свого роду метафоричним переносом, бо для зміни відтінку значення на позитивне використовується слово, схоже за значенням та відтінком впливу до похідного слова, що несе негативне значення.

收入分配 shōurù fēnpèi – рівень доходів також впливає на загальний зміст виразу. Якщо розглянути явище класової нерівності загалом, зазвичай мають на увазі різницю між рівнями заробітної плати між представниками різних класів. *收入分配 shōurù fēnpèi* дослівно перекладається як «розподіл доходів».

Тобто, для заміни найменування небажаного явища, мовець вдався до заміни поняття на синонімічне йому, однак більш нейтральне за своїм значенням, ніж денотат.

Проаналізувавши структуру та семантику окремих складових частин виразу, ми робимо висновок, що метою мовця було саме уникнення називання проблеми «класова нерівність», бо зазвичай така пряма номінація привертає більше уваги аудиторії, ніж завуальовані одиниці. Такий прийом відволікає від швидкого аналізу закладеного у вираз сенсу, що дозволяє оминати проблему не привертаючи при цьому публічної уваги. Більш того, проблеми класової нерівності наразі засуджують майже по всьому світі, а їх наявність може свідчити про неідеальну політику, яку впроваджує керівництво держави, тому ця група майже завжди піддається евфемізації. У міжнародному політичному дискурсі – аби не демонструвати своїх недоліків, у політичному дискурсі в мажех країни – аби не викликати недовіри у народі країни.

3.5 Структурно-функціональні особливості евфемізмів у китайськомовному політичному дискурсі

У своєму дослідженні ми проаналізували різні промови голови КНР Сі Цзіньпіна, що є прикладом сучасної китайськомовної преси. Це були виступи різної тематики, на яких висвітлювалися різноманітні питання. Промови 2020 року переважно стосувались розповсюдження коронавірусної пандемії, однак через те, що глобальне розповсюдження хвороби вплинуло на всі сфери людської діяльності, у них висвітлювалися питання, що стосуються економічного розвитку, гострих соціальних та міжнародних проблем тощо.

Загалом, ми обрали 100 речень, у яких зустрічалися евфемістичні заміни та виділили основні тематичні групи, які частіше за все піддаються евфемізації у китайськомовному політичному дискурсі на прикладі промов голови КНР Сі Цзіньпіна. Крім того, ми виділили основні причини евфемізації та функції які вона виконує. Ми також проаналізували які частини мови частіше всього використовуються політиками Китаю для заміни небажаного змісту, а також приділили увагу перекладацьким трансформаціям.

На розглянутих нами прикладах, ми можемо виділити основні тематичні групи, у яких політики Китаю вдаються до евфемізації:

1) **смерть** – іменники, що виражають значення «смерть», та дієслова, що описують цей процес, наприклад «помирати». Використання фразеологізмів з метою вуалювання цією групою призводить до повної зміни забарвлення лексичної одиниці – з негативного на позитивне. Важливо зазначити зростаючу тенденцію до вуалювання значення «хвороба», що виникло в результаті появи пандемії коронавірусу. На прикладі голови КНР ми побачили, що китайські політики все частіше вдаються до вуалювання цієї теми;

2) **війна** – є найменшою з виділених груп. Це може бути пов'язано з тим, що нині Китай не залучений у війну з жодною державою, тож немає нагальності вуалювати це явище. Зазвичай, евфемімами на позначення «війна» є описові звороти, наприклад «важкі часи»;

3) **економічна криза** – найчисельніша група, після аналізу зворотів було визначено що більшість з них є іменниками, трішки менше дієслова та описліві вирази. Однак, всі вони є словами з дуже широкою, загальною семантикою, значення яких можливо встановити лише в контексті;

4) **соціальні проблеми** – група, яка є найбільш семантично ширшою. Сюди було віднесено проблеми бідності, класової нерівності, медичних чи державних установ тощо. Частіше за все, евфемізми цієї групи є описовими зворотами.

З основних причин, через які китайські політики вдаються до евфемізації, можемо виділити наступні:

- 1) бажання уникнути небажаної для політика теми;
- 2) прагнення нейтралізувати чи зменшити негативне враження чи вплив детонанта;
- 3) намагання додати виразу з негативним значенням більш позитивного забарвлення;
- 4) намагання призвести до якоїсь конкретної, переважно позитивної реакції публіки.

Крім цього, у нашому дослідженні ми аналізували структуру евфемістичного звороту. Частіше за все, для вуалювання використовують іменники, тому що денотат («смерть», «війна», «проблема» тощо) переважно є іменником. Незважаючи на це, дієслова є другою найбільшою групою, яку застосовують для вуалювання неприємних подій.

Політики також дуже часто вдаються до опису негативного явища виразом з більш нейтральним чи навіть позитивним значенням. До групи описових зворотів ми віднесли словосполучення, що переважно мають структуру іменник+іменник чи описовий прикметник+іменник.

До найменшої за чисельністю групу ми виділили 成语. Якщо розглядати фразеологізми, що є характерною рисою китайськомовного політичного дискурсу взагалі, та особливо голови КНР Сі Цзіньпіна, то при евфемізації їх застосовують дуже рідко. Однак, варто зазначити що особливістю використання 成语 є повна заміна негативного забарвлення денотата на позитивне. Якщо порівнювати їх з описовими зворотами чи іменниками, останні не завжди змінюють початкове значення на позитивне.

Використовуючи метод статистичних підрахунків, ми підраховали та виявили які тематичні групи найчастіше зустрічаються у китайському політичному дискурсі, а саме у промовах голови КНР Сі Цзіньпіна.

За аналізом діаграми, ми бачимо що частіше за все Сі Цзіньпін вдається до евфемізації явищ, пов'язаних з проблемами економічного розвитку країни. На фоні швидкого економічного зростання Китаю останніми роками, проблеми викликані епідемією коронавірусу нового типу є перешкодою, що сповільнює майбутній розвиток. Більш того, реакція на такі швидкі економічні зміни привертає увагу не тільки народу Китаю, а й усього світу. Саме тому для мовця важливо коректно та логічно доносити свої думки аби справити потрібне враження на аудиторію. Саме через те, що економічні проблеми є дуже нагальними на сьогоднішній день, їх вуалювання зустрічається частіше всього.

Наступною за величиною є група «смерть», де ми виділили 26 зворотів. Збільшення випадків вуалювання цієї тематики також пов'язано з міжнародною епідеміологічною ситуацією. Політик уникає застосування слова смерть, адже кількість загиблих від коронавірусу дуже велика. Тож, для того, щоб пом'якшити загальне значення виразу, вдаються до евфемізації.

Третьою за величиною є група соціальних проблем. На збільшення тенденції до вуалювання цієї теми так само впливає пандемічна ситуація у світі, що спричиняє багато проблем у різних сферах життя народу.

Найменшою за чисельністю є група «війна». Ми виокремили лише 9 понять на позначення цього явища. Така мала кількість зворотів цієї групи також має відношення до міжнародної ситуації, коли Китай не залучений до воєнних подій, а наразі має більш нагальні проблеми, котрим саме і присвячені більшість промов лідера Китаю.

Висновки до розділу 3

У розділі три було проведено функціонально-структурний аналіз евфемізмів, які ми обрали методів суцільної вибірки з промов лідера КНР Сі Цзіньпіна. Всі евфемістичні звороти ми розділили на 4 тематичні групи: «смерть», «війна», «економічні проблеми», «соціальні проблеми».

1. Було проаналізовано евфемізми на поняття «смерть» у китайському політичному дискурсі. Більшість з них пом'якшують оригінальне значення денотата для того, щоб нейтралізувати негативний вплив на аудиторію. Однак, деякі з них застосовують для створення позитивного враження від почутого. Що стосується структури, вирази на позначення значення «смерть» є іменниками та дієсловами широкого значення, а також фразеологізмами. Серед 100 виділених нами евфемізмів, 26 позначають значення «смерть».

2. Найменша тематична група – евфемізми на позначення «війни», було виділено 9 зворотів зі 100 на позначення цього явища. Зазвичай, у політичному дискурсі використовують описові звороти, особливо зі структурою описовий прикметник+іменник. Через те, що війна пов'язана із трагедією та викликає негативні почуття, політики вдаються до вуалювання, аби не привертати до цього явища зайву увагу.

3. Найбільшою за чисельністю групою евфемізмів у китайському політичному дискурсі є «економічні проблеми». Було прослідковано структуру таких зворотів та визначено, що частіше за все ними виступають іменники, рідше дієслова із широкою семантикою. Що стосується функцій, то політики вдаються до евфемізації економічних недоліків з метою уникнути найменування негативних явищ, нейтралізувати негативне значення для того, щоб справити на реципієнта певне враження та приховати наявні проблеми.

4. Група на позначення «соціальних проблем» має дуже широку семантику, бо охоплює як проблеми безробіття, класової нерівності, так і недоліки в системі управління. На позначення цієї групи використовують описові звороти, які складаються зі слів з загальною семантикою. Такий прийом зовсім відволікає реципієнта від позначуваного явища.

5. Було виділено 4 тематичні групи евфемізмів. Всі вони тісно пов'язані із загальною ситуацією у світі, а саме епідемією коронавірусу нового типу, а також спричинені нею економічні та соціальні проблеми. Ми можемо зробити висновок, що теми, які піддаються евфемізації у політичному дискурсі відображають ситуацію у Китаї та у світі загалом.

У підсумку, було підраховано які тематичні групи евфемізмів в політичному дискурсі серед запропонованих нами є найбільш поширеними. Було встановлено, що тема «економічні проблеми» зустрічалася частіше, ніж інші, серед 100 проаналізованих одиниць, 43 позначали економічні негаразди. Другою за чисельністю групою є «смерть», на позначення якої ми знайшли 26 зворотів. Наступною темою є «соціальні проблеми», з якої ми виокремили 22 звороти. Найменшою групою є евфемізми на позначення «війни», кількість одиниць – 9.

ВИСНОВКИ

1. Політичний дискурс є мовним відображенням подій, що відбуваються у всьому світі, а також суспільно-політичного життя країни, елементи її культури, національні культурні цінності. Політичну діяльність загалом можна звести до мовної, а в сучасній політологічній науці існує підхід до розгляду мови не як засобу відображення політичних дій, а як складову частину політичного поля.

Власне політичний дискурс – це спосіб розуміння та вираження явищ соціальної реальності за допомогою політичних термінів. Характерною рисою є особливий термінологічний словник, який характеризує дану предметну область, формує зв'язками між окремими базовими політичними концептами, має типові контексти слововживання, особливу побудову суджень.

Однією з найважливіших функцій у політичній комунікації є функція впливу на аудиторію, бо підбираючи лінгвістичні та нелінгвістичні засоби вираження, політики керуються саме досягненням конкретної реакції реципієнта на почуте. Не менш важливою функцією політичного дискурсу є намагання політиків завуалювати чи приховати певні явища чи свої справжні цілі. Тож, політична мова є засобом інформування, переконання та навіть нав'язування своєї думки. Одним із таких мовних засобів і є евфемізми.

2. Евфемізми розглядають як засоби завуальованого вираження дієності. Це явище заміни небажаного для політика поняття на більш прийнятне. Для заміни зазвичай використовують слова та вирази з загальною, невизначеною семантикою, що мають широке значення, та справляють більш негативне чи позитивне враження на реципієнта, ніж денотат.

Китай є носієм найдавнішої історичної та літературної традиції, і в його культурі сформувався величезний пласт прецедентних феноменів, що відбиваються в сучасному політичному дискурсі у вигляді фразеологізмів, цитат, евфемізмів словесних кліше. Саме тому, зважаючи на велику відданість історії та культурі, тематика евфемізмів має більш побутовий характер. У сучасній китайській мові евфемізації піддаються слова, пов'язані зі смертю,

війною, вадами людського тіла та характеру, статеві стосунки, вчинення злочину та покарання за нього, шлюб та шлюбні відносини тощо.

Евфемізми китайської мови виконують, в основному, функцію пом'якшення мови, є проявом етикету та ввічливості людини, та досліджуються у більш побутовому напрямку, аніж політичному.

3. Особливий інтерес представляє вивчення функціонування евфемізмів в політичному дискурсі. Багато лінгвістів, які досліджують політичний дискурс, виділяють такі функції політичного дискурсу, як маніпулятивна, функція переконання, інформативна, аргументативна, створення картини кращого майбутнього та функція конструювання мовленнєвої реальності.

Всі ці функції передбачають використання певних мовних засобів, якими і є евфемізми. Через розмитість свого значення, евфемія є невід'ємною частиною політичної комунікації.

Функціями евфемізмів у політичному дискурсі є пом'якшення негативного забарвлення слів, маскування незаконних чи неправомірних дій влади, особливо в часи кризи, навмисне спотворення суті денотата для виправдання дій державних установ чи влади загалом.

4. Аналіз китайського політичного дискурсу проведено на матеріалі промов лідера КНР Сі Цзіньпіна. Політична промова, як один із жанрів політичного дискурсу, має низку особливостей, а саме використання у промові риторичних прийомів, таких як метафора, іронія, інверсія тощо, політичної, економічної термінології, точність у викладенні фактів.

Особливостями промов у китайськомовному політичному дискурсі на прикладі промов Сі Цзіньпіна є часте посилення на історичні події, культурні факти, цитування давніх філософів, використання порівнянь та метафор, фразеологічних зворотів тощо.

Розуміння функціональних особливостей евфемізмів дозволило нам виділити мету використання евфемії китайському політичному дискурсі. Застосовуючи евфемістичні звороти, лідер КНР намагався уникнути прямого найменування денотата, досягти якогось певного ставлення аудиторії до

проголошеного явища, відволікти увагу публіки від небажаних подій, зберегти свій авторитет в очах народу на світової спільноти, змінити смисловий відтінок негативного явища чи події на вираз з протилежним, позитивним значенням.

У дослідженні було прослідковано особливості структури евфемістичних зворотів у китайському політичному дискурсі. Було підраховано, що більшість з них є окремими іменниками, дієсловами, фразеологізмами та цілими виразами – описовими зворотами, що описують денотат з негативним забарвленням. Зазвичай, такі звороти мають структуру іменник+іменник чи описовий прикметник+іменник. Що стосується фразеологізмів, то їх особливістю є здатність змінювати значення денотата з негативного на позитивне.

5. У ході дослідження ми виділили 100 евфемістичних зворотів та розділили їх на 4 тематичні групи, що зустрічаються у китайському політичному дискурсі, а саме «смерть», «війна», «економічні проблеми», «соціальні проблеми». Було виділено, що найбільшою тематичною групою є «економічні проблеми», яка складає 46% всіх досліджених нами зворотів, наступною є група «смерть», яка має 26% зворотів. Третьою за величиною є група «соціальні проблеми», яка займає 22%, та найменшою є група «війна» – 9%. Таким чином, ми виокремили не тільки найбільш популярні тематичні групи, що зустрічаються у політичному дискурсі, а також проаналізували їх зв'язок із подіями, які відбуваються у країні та світі загалом. Через поширення коронавірусної інфекції, політики частіше вдаються до вживання зворотів на позначення «смерть, хвороба». А через серйозні наслідки, спричинені епідемією, у політичному дискурсі все частіше вдаються до обговорення економічних, соціальних проблем та шляхів їх вирішення. Тому групи «економічні проблеми» та «соціальні проблеми» є досить актуальними. Рідке вживання зворотів на позначення «війна» ми пояснюємо тим, що Китай наразі не бере участі у воєнних діях, та має інші нагальні проблеми, тож обговорення явищ, пов'язаних із війною порівняно мало.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арапова, Н. С. (1997). *Русский язык: Энциклопедия*. Ю. Н. Караулов (Ed.). Москва.
2. Арутюнова, Н. Д. (1990). *Языкознание. Лингвистический энциклопедический словарь* (1-ое изд.). В. М. Ярцева (Ред.). Москва: Большая Российская энциклопедия.
3. Арутюнова, Н. Д. (1998). *Язык и мир человека*. Москва: Языки русской культуры.
4. Ахманова, О. С. (2010). *Словарь лингвистических терминов*. Москва.
5. Бахтин, М. М. (1986). Проблема речевых жанров. *Литературно-критические статьи*, 543.
6. Бердова, Н. М. (1981). *Эвфемизмы в современном немецком языке*. Киев.
7. Блох, М. Я., & Великая, Е. В. (2011). *Просодия в стилизации текста*. Москва: Прометей.
8. Болдырев, Н. Н., & Алексикова, Ю. В. (2010). Когнитивный аспект эвфемизации (на материале английского языка). *Вопросы когнитивной лингвистики*, 5-11.
9. Будаев, Ё. В., Ворошилова, М. Б., Дзюба, Е. В., Красильникова, Н. А. (2011). *Современная политическая лингвистика: учебное пособие*. Екатеринбург: Урал.
10. Варбот, Ж. Ж. (1979). *Русский язык: Энциклопедия*. Москва.
11. Виноградов, В. А., Коваль, А. И., Порхомовский, В. Я. (2008). *Социолингвистическая типология: Язык и общество; Типология коммуникативных сред; Генерализация коммуникативных сред и др.* (2-е изд.). Москва: ЛКИ.
12. Воробьева, О. И. (2000). *Политическая лексика: ее функции в современной устной и письменной речи: монография*. . Архангельск: Изд-во Помор. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова.
13. Гаджиев, К. С. (1997). *Введение в политическую науку*. Москва: Логос.

14. Гальперин, И. Р. (1980). Проблемы лингвостилистики. *Новое в лингвистике*, 5-68.
15. Гальперин, И. Р. (1981). *Текст как объект лингвистического исследования*. Москва: Наука.
16. Гальперин, И. Р. (1981). *Текст как объект лингвистического исследования*. Москва: Наука.
17. Голуб, И. Б. (2001). *Русский язык и культура речи*.
18. Дем'янков, В. З. (2002). *ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС КАК ПРЕДМЕТ ПОЛИТОЛОГИЧЕСКОЙ ФИЛОЛОГИИ*.
<https://www.philology.ru/linguistics1/demyankov-02.htm>
19. Заварзина, Г. А. (2006). Эвфемизмы как проявление «политической корректности». *Русская речь*, 54-57.
20. Заварзина, Н. Г. (2006). *Эвфемизмы как проявление «политической корректности»*. *Русская речь*, 54-56.
<http://journal.knigka.info/2010/11/08/russkaja-rech.-2006.-2.html>
21. Земская, Е. А., & Шмелев, Д. Н. (1993). *Русский язык в его функционировании: Коммуникативно-прагматический аспект*.
22. Ирхин, Ю. В., Зотов, В. Д., Зотова, Л. В. (2002). *Политология: Учебник*. Москва: Юристъ.
23. Карасик, В. И. (1989). *Статус лица в значении слова: учеб. пособие*. Волгоград.
24. Карасик, В. И. (2009). *Языковые ключи*. Москва: Гнозис.
25. Кипрская, Е. В. (2005). *Политические эвфемизмы как средство камуфлирования действительности в СМИ (на примере конфликта в Ираке 2003-2004 гг.)*.
26. Ковшова, М. Л. (2007). *Семантика и прагматика эвфемизмов. Краткий тематический словарь современных русских эвфемизмов*. Москва.
27. Колшанский, Г. В. (1990). *Объективная картина мира в познании и языке*. М.: Наука.

28. Крысин, Л. П. (2000). О некоторых изменениях в русском языке конца XX века. *Исследования по славянским языкам*, 63-91. <http://www.philology.ru/linguistics2/krysin-00.htm>
29. Крысин, Л. П. (2000). *Эвфемизмы в современной русской речи. Русский язык конца XX столетия*. Москва.
30. Кудряшова, А. П. (2000). Некоторые тенденции функционирования эвфемистических единиц в современном немецком языке. *Филологические этюды: сборник науч. статей молодых ученых*, 161-164.
31. Ларін, Б. О. (1961). *Об эвфемизмах. Ученые записки*. Ленинград.
32. Ли Гонань. (1999). *Сопоставительное исследование стилистических фигур английского и китайского языков*. Г. Фучжоу: Фуцзянь жэньминь чубаньшэ.
33. Ли Цзюньхуа. (2010). *Анализ эвфемизмов в китайском языке*. Пекин: Издательство Академия общественных наук КНР.
34. Лю Мицинь. (2005). *Новая современная теория перевода*. Пекин: Корпорация перевода и издания Китая.
35. Маслов, А. А. (2013). *Наблюдая за китайцами. Скрытые правила поведения*. Рипол Классик.
36. Москвин, В. П. (2001). Эвфемизмы, системные связи, функции и способы образования. *Вопросы языкознания*, 61-67.
37. Москвин, В. П. (2007). *Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка*. Волгоград.
38. Никитин, М. В. (1983). *Лексическое значение слова (структура и комбинаторика)*. М.: Высшая школа.
39. Никитин, М. В. (1988). *Основы лингвистической теории значения: Учеб. пособие*. М.: Высшая школа.
40. Панин, В. В. (2002). Языковой аспект явления политической корректности. *Уральские лингвистические чтения. Материалы научной конференции*, 276-288.

41. Панин, В. В. (2003). Политическая корректность как языковая и культурно-поведенческая категория. *Межкультурная коммуникация: современные тенденции и опыт. Материалы всероссийской научно-практической конференции*, 105-108.
42. Реформатский, А. А. (1996). *Введение в языковедение*. В. О. Виноградов (Ed.). Москва: Аспект-Пресс.
43. Розенталь, Д. Е. (1976). *Словарь-справочник лингвистических терминов*. Москва.
44. Семенас, А. Л. (2005). *Лексика китайского языка*. Москва: Восток-Запад.
45. Сеничкина, Е. П. (2006). *Эвфемизмы русского языка: спецкурс : учебное пособие*. Москва: Высшая школа.
46. Сеничкина, Е. П. (2007). *Эвфемизмы в призме языковой реальности*. <https://www.rusinst.uni.lodz.pl/pliki/Konferencja/Sieniczkina%20E.pdf>
47. Сеничкина, Е. П. (2008). *Словарь эвфемизмов русского языка*. Москва: ФЛИНТА: Наука.
48. Скребнев, Ю. М. (2003). *Основы стилистики английского языка : учебник для институтов и факультетов иностранных языков*. М. : АСТ : Астрель.
49. Спешнев, Н. А. (2012). *Китайцы: особенности национальной психологии*. .
50. Тавровский, Ю. В. (2015). *Си Цзиньпин : По ступеням китайской мечты*. Эксмо.
51. Татарникова, Н. М. (2005). Речевой жанр: Представление в функционально-стилистическом и жанропереводческом аспектах. *Словарь, грамматика, текст в свете антропоцентрической лингвистики: сборник под ред. О. Л. Михайловой*.
52. Тер-Минасова, С. Г. (2000). *Язык и межкультурная коммуникация*. М.: Слово.

53. У Ясинь. (2002). Анализ прагматической неясности метаязыка. *Вестник института китайского языка Цзинаньского университета.*
54. Фалилеева, А. Е. (2014). *Политический текст в лингвокультурологической парадигме.* . Саранск.
55. Фирстова, Л. А. (2008). *Дискурсивные стратегии и тактики в рамках телепублицистического дискурса (на материале русскоязычных и англоязычных информационных программ).* Саратов. гос. ун-т. — Саратов.
56. Цун Фэнлин. (2011). Характеристика эвфемизма в китайском и русском языках. *РОССИЯ И КИТАЙ: АСПЕКТЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОВЛИЯНИЯ* Материалы III заочной Международной научно-практической конференции. , 45-60.
57. Чен Чанвэнь. (1993). О политическом дискурсе. *Вести Сычуаньск. ун-та. Сер. общественных наук,* 33-38.
58. Чень Вандао. (1997). *Основы стилистики.* Шанхай цзяоюй чубаньшэ.
59. Чжан Гунгуй. (1996). *Словарь китайских эвфемизмов.* Пекин: Пресса Пекинского университета языка и культуры.
60. Чудинов, А. П. (2012). *Политическая лингвистика: учеб. пособие* (4th ed.). Москва: Флинта; Наука.
61. Шейгал, Е. И. (1990). *Градация в лексической семантике.* Куйбышев.
62. Шейгал, Е. И. (2000). *Семиотика политического дискурса: монография.* М. – Волгоград: Перемена.
63. Шейгал, Е. И. (2000). Эвфемизация в политическом дискурсе. *Языковая личность: проблемы креативной семантики. К 70-летию профессора И.В. Сентенберг: сборник научных трудов,* 158-170.
64. Шмелев, Д. Н. (1973). *Проблемы семантического анализа лексики: (на материале русского языка).* Москва.
65. Шу Динфан. (1995). Исследование об эвфемизме: обзор и перспектива. *Научный журнал иностранных языков.*

66. Ярцева, В. Н. (1998). *Большой энциклопедический словарь. Языкознание. Большая Российская энциклопедия.* Москва.
67. Bauman, M., & Beckwith, F. (1993). *Are you politically correct?: Debating America's cultural standards* (9-12). Prometheus Books, Buffalo, NY.
68. Edelman, M. (1977). *Political language: Words that succeed and policies that fail.* New York: Academic Press.
69. Wang, D., Wang, J., & Xing, M. (2011). *Metaphorical thinking in English and Chinese languages.* *Asian Culture and History*, 3(2), 9-12. <https://doi.org/10.5539/ach.v3n2p9>
70. 陈望道. (1997). *陈望道语文论集.*

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ

1. Большой китайско-русский словарь [Электронный ресурс] : [Веб-сайт]. — Режим доступа : <http://bkrs.info/>
2. Чжан Гунгуй. (1996). *Словарь китайских эвфемизмов.* Пекин: Пресса Пекинского университета языка и культуры.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ

1. 坚持、完善和发展中国特色社会主义国家制度与法律制度 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2019/1201/c64094-31483371.html>
2. 习近平在 2020 年中国国际服务贸易交易会全球服务贸易峰会上的致辞 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/0905/c64094-31850371.html>
3. 习近平：关于《中共中央关于制定国民经济和社会发展第十四个五年规划和二〇三五年远景目标的建议》的说明 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1104/c64094-31917783.html>
4. 习近平：在纪念中国人民志愿军抗美援朝出国作战 70 周年大会上的讲话 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1024/c64094-31904345.html>

5. 习近平：在全国抗击新冠肺炎疫情表彰大会上的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1015/c64094-31893514.html>
6. 在联合国生物多样性峰会上的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/1001/c64094-31881876.html>
7. 习近平在湖北省考察新冠肺炎疫情疫情防控工作时的讲话 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cpc.people.com.cn/n1/2020/0331/c64094-31655994.html>

PE3IOME

政治话语是对世界各地发生的事件，该国的社会政治生活，其文化要素，民族文化价值的语言反映。一般而言，政治活动可以简化为语言，在现代政治科学中，有一种方法来考虑语言不是作为反映政治行为的手段，而是作为政治领域的一部分。

委婉语被视为蒙蔽现实的一种手段。这是一种用更可接受的概念代替政客不希望的概念的现象。通常使用具有共同的，不确定的语义的单词和表达方式来代替，这些单词和表达方式具有广泛的含义，并且给接收者带来比表示形式更多的负面或正面印象。

中国是最古老的历史和文学传统的承载者，在其文化中形成了巨大的先例现象，在现代政治话语中以言语陈词滥调，语录和委婉语的形式体现出来。这就是为什么，鉴于对历史和文化的极大投入，委婉语的话题越来越普遍。

委婉语在政治话语中的作用是减轻词语的负面色彩，掩盖政府的非法或非法行为，尤其是在危机时期，故意歪曲指称的本质，为政府机构或政府的行为辩护。

该研究追溯了中国政治话语中委婉语反转结构的特征。据估计，它们中的大多数是单个名词，动词，短语和整个表达形式-描述性短语，用负色描述一个符号。通常，此类反演具有名词+名词或描述性形容词+名词的结构。至于措辞，其特征是能够将表示的含义从否定变为肯定。

在研究过程中，我们确定了 100 个委婉的呼吁，并将其分为在中国政治话语中出现的四个主题组，即“死亡”，“战争”，“经济问题”，“社会问题”。有人指出，最大的主题组是“经济问题”，占我们研究的所有上诉的 46%，其次是“死亡”组，占 26% 的上诉。第三大群体是“社会问题”，占 22%，名字是“战争”群体-9%。因此，我们不仅确定了发生在政

治话语中的最受欢迎主题团体，还分析了它们与该国乃至全世界发生的事件之间的关系。